יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT פרייז 15 גראשען (ציהונג פון דער מלוכה-לאטעריע — זעה זייט 6.) היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 215 | Łódź, Czwartek, 14 września 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, כ״ג אלול תרצ״ג | № 215

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

24.700 סערטיפיקאטען פארן האלבן יאהר

פאדערט די „אגענץ" פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג

ירושלים, 13 (יט"א טעלעגראפיש).

ווי יט"א דערוויסט זיך, האט די יודישע אגענץ ארויסגערוקט א פאדערונג צו דער ארץ-ישראל-רעגירונג, אז פאר דער צייט פון אקטאבער 1933 ביז מערץ 1934 זאל בעשטימט ווערען 24.700 סערטיפיקאטען. ביז איצט איז די ידיעה נאך נישט בעשטעטיגט.

בלוטיג געשלעג צווישען מיט-גלידע פון דער „ליגע"

מיט רעוויזיאניסטען אין וויען

וויען, 13 (יט"א טעלעגראפיש).

אויף א פערזאמלונג פון דער ליגע פארן אר-בייטענדיגן ארץ-ישראל, איז געקומען צו א בלוטיג געשלעג מיט רעוויזיאניסטען, אזוי, אז פאליציי האט געמוזט איטערווענירען. ס'זענען דא פיל לייכט פערוואונדעטע. 2 פערזאן האט די פאליציי ארעסטירט.

ווינציגער 2 מיליאן ארבייטס-לאזע אין אמעריקא

ניו-יארק, 13 (ספ. טעל.)

לויט בעריכטען פון דער ארבייטס-פעדעראציע און פון דעם גען. דזשאנסאן פון מערץ ה. י. האט זיך די צאהל ארבייטסלאזע פערקלענערט אויף צוויי מיליאן.

לויט דער מיינונג פונ'ם פעדעראציע-פרעזעס דארפען די ארבייטס-שעה'ן נאך מעהר געקירצט ווע-רען. ביי דער היינטיגער ארבייטסלאזיגקייט און מחמת מיליאנען מענשען ווערען פערטראטען דורך מאשינען, טאר — לויט זיין מיינונג — קיין איין ארבייטער נישט ארבייטען מעהר ווי 5—6 שעה טעגליך און דאס נאר 5 טעג אין דער וואך.

פערשטארקען די אנטי-היטלערישע אקציע

פאדערט אויף דער פערבאנד פון יודישע אקאדעמיקער אין פוילען

ווארשא (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט דער אנטי-היטלעריסטישער אקציע, וואס ווערט געפיהרט דורכ'ן יודענטום אויף דער גאנצער וועלט, האט דער צענטראל-קאמיטעט פון יודישע אקאדעמישע פעראיינען אנגענומען דעם פאלגענדען בעשלוס:

אמשארפסטען צו פראטעסטירען געגען וועלכע עס איז פרובען צו פיהרען פערהאנדלונגען און שלי-סען אפמאכען מיט די היטלעריסטישע בארבארען אובאפהענגיג פון די פערזאגען פון די איניציאטא-רען און בפרט געגען די געשלאסענע אפמאכען. מצד געוויסע יודישע קרייזען, ווייל די אפמאכען שטעהען אין געגענזאץ צו די לעבענס-אינטערעסען פון יודישען פאלק און גראבען אונטער די ספאנ-טאנישע בעוועגונג פאר גערעכטען זעלבסטשוץ פון דער יודישער געזעלשאפט געגען די היטלעריסטישע שטרעבונגען, וועט בעצוועקען אזען צו פערטיל-גען דאס דייטשע יודענטום.

צוליב די זעלבע טעמים האט דער צענטראל-קאמיטעט פון די יודישע אקאדעמיקער ארויסגע-שיקט צום פרעזידענט פון לעצטענס געשלאסענעם 18-טען ציוניסטישען קאנגרעס, ד"ר מאצקין, פאל-גענדען טעלעגראם: „אלע יודישע אקאדעמישע צענ-טערן אין פוילען, וועלכע רעפרעזענטירען 8 טויזענד יודישע אקאדעמיקער, פראטעסטירען געגען וועלכע עס איז אפמאכען מיט'ן היטלעריסטישען דייטשלאנד און פאדערן פארטצוזעצען און פער-שטארקען דעם באיקאט.

חוץ דעם, האט דער צענטראל-קאמיטעט פער-עפענטליכט דעם פאלגענדען אויפרוף צו דער יודי-שער אקאדעמישער יוגענד:

חברים אקאדעמיקער!

דאס וועלט-יודענטום לעבט איצט איבער א שווערען מאמענט אין צוזאמענהאנג מיט'ן משוגע-נעם אנגריף פון היטלערן אויפ'ן לעבען און כבוד פון דייטשען יודענטום. היטלער און זיינע מיט-העלפער ערקלערען אפען און ציניש, דאס זיי פיהרען א מלחמה מיט'ן יודענטום און שטרעבען צו זיין פערניכטונג. דאס גאנצע יודישע פאלק איז געצוואונגען אנצוהויבען א פערטיידיגונגס-קאמף געגען דעם בארבאריזם פון די דייטשע נאציאנאל-סאציאליסטען. בלויז אן אבסאלוטע באיקאט פון אלץ וואס איז דייטש. א באיקאט, וואס רעכענט זיך נישט מיט קיין שום קרבנות. קען מאכען א סוף צו דער דייטשער בעסטיאליטעט. אויף אונז, אלס אויף דער פיהרענדער יוגענד פון פאלק, דינט אין דער ערשטער רייהע די פליכט צו שטעהען אויף דער וואך, אז קיין שום יוד זאל נישט ברעכען זיין פליכט, אז קיינער זאל נישט פערהאנדלען מיט'ן בלוטדורשטיגען שונא פון ישראל. זאל די איביגע שאנדע בעדעקען די יעניגע, וועלכע האבען סיי אינדיווידועל און סיי אין ארגאניזירטע גרופען פערהאנדעלט מיט'ן צורר-ישראל. די יודישע גע-זעלשאפט וועט זיי געוויטיגען פון זיינע רייהען, נישט רעכענענדיג זיך מיט דער שטעלונג, וועלכע די פערנעהמען, אין דער געזעלשאפט און נישט מיט זייערע פערדינסטען אין עבר.

אקאדעמישע יוגענד! פון דיין אנשטרענגונג אין דער באיקאט-אקציע געגען היטלעריסטישען דייטשלאנד איז אפהענגיג די צוקונפט פון פאלק!

טו אכטונג, אז דו זאלסט ווירדיג שטעהן אונ-טער דער ווייס-בלויער פאהן אין דעם שווערען קאמף פאר'ן קיום, פרייהייט און כבוד פון יודענ-טום.

צענטראל-קאמיטעט פון פערבאנד פון יודישע אקאדעמישע פעראיינען אין פוילען.

שטרייק אין דער אמעריקאני-שער קויהלען-אינדוסטרי

ניו-יארק, 13 (ספ. טעל.)

שטאט פענסילוואניא. פארשטייער פון 30 טוי-זענד בערג-ארבייטער האבען זיך איינשטימיג א רויסגעזאגט פאר א שטרייק ביז עס וועט אונטער-געשריבען ווערען אן אפמאך אין דער קויהלען-אינדוסטריע.

דער פראנצויזישער לופט-פליהי-מיניסטער אויסגעלאנדעט אין קיעוו

מאסקווע, 13 (ספ. טעל.)

דער פראנצויזישער לופט-פליה-מיניסטער, קאט האט צוזאמען מיט זיינע בעגלייטער אויסגעלאנדעט בשלום אין קיעוו.

געלד און דעוויזען

וואס ווערען איבערגעפיהרט פון דייטשלאנד אין דער שווייץ

בערלין, 13 (ספ. טעל.)

מען איז מודיע יועגען ענטדעקען א צוויסטע באנדע, וואס האט זיך פערנומען מיט'ן איבער-פיהרען געלד און דעוויזען פון דייטשלאנד קיין שווייץ.

עס האנדעלט זיך דא כלומרשט וועגען קאפ-יטאלען פון יודען, וועלכע בעמיהען זיך אזוי ארום צו ראטעווען זייערע פערמעגענס.

דעם טיפסטען בייליד דריקען מיר אויס דער

פאמיליע ראטבארד

צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון אונזער אונפערגעס-ליכען פריינד

ר' ישראל ראטבארד נ"ע

זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

מייסטער און די ארבייטער

פון דער פאבריק פון די פעראייניגטע בלויז כשר'ע פליישער אין לאדז. 4881

פענסיאנאט „עלידא"

פאלעמביע, ווילא גראנד

איז טעטיג א גאנץ יאהר.

פאר די ימים-נוראים איז ספעציעל איינגעארדענט געווארען א לאקאל צום דאווענען מיט גוטע חזנים. דער פענסיאנאט איז פערזעהען מיט אלע בעקוועמ-ליכקייטען ווי: עלעקטריש ליכט, צענטראל-בעהייצונג, באדע-צימער, ראדיא א. ז. וו. מיט אכטונג

אינהאבער: שמאי לובינסקי. 4847

דאס בעוואוסטע שיך-מאגאזין

A. Ogórek

ZAWADZKA 11

טיילט מיט דער ג' קונדשאפט, אז דאס געשעפט איז איבערגעטראגן

אין זעלבען הויז ZAWADZKA 11

אין ערשטען לאקאל רעכטס, דאס הייסט פון דער פיעטריקאווער גאס צו

און עמפפעהלט צום הערבסט-סעזאן א רייכען אויסוואהל

פון די נייעסטע קרעאציעס לוקסוס-שיך.

יוד. ארבייטער-פארטיי „פועלי-ציון" לאדזער ארג.

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

שבת, ד. 16-טן האלב 11 פריה קומט פאר א

גרויסער מיטינג

א.ד.ט. „דער 18-טער ציוניסטישער קאנגרעס און דער אפמאך מיט היטלער'ן"

מיט רעדעס וועלן ארויסטרעטען: ראטמ. י. לעוו (ווארשא), עדעלמאן, סטאלארסקי און בראנד.

בילעטען צו 25 און 40 גר. שוין צו בעקומען אין דער בארשבאו-ביבליאטעק (אל. קאשציושקי 9), אין טאג פון מיטינג ביי דער פילהארם קאסע

טיף ערשיטערט שטעהען מיר פאר דעם פרישען קבר פון אונזער פערשטארבענעם און אונפערגעסליכען וויצע-פרעזעס

ר' ישראל ראטבארד נ"ע

צו דער לויה וועלכע קומט פאר היינט דאנערשטאג, דעם 14 סעפטעמבער ד. י. 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז בזשעזשינער 5, בעטען מיר אלע מתפללים אפצוגעבען דעם נפטר דעם לעצטען כבוד. גלייכצייטיג דריקען מיר אויס דער פאמיליע דעם טיפסטען בייליד. זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

חבל על דאבדין ולא משתכחין.

די פערוואלטונג און גבאים פון דער חברה גמילת-חסדים. בזשעזשינער 15. 4882

אויגען - קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 231-72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

שלאסעריי-ארבייטען, ווי אויך אויטאגענישע שווייסונגען, מעטאל-בעשרייבונגען, מא-שינען-טיילען פיהרט אוים בילין

J. REDER, Łódź

קאנסטאנטינער 11/13

פאר געלד, בּיזשוטעריע און לאמבארד-קוויטעם צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7.

Dr. med. Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8—1 מיטאג און פון 6—9 אווענט, זונטאג פון 10—1 בייטאג.

אלע ארט אנאליזען.

פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע-פרייזן

Dr Wajnberg

ספעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראזי-קראנקהייטען

וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אוו.

פוילישער ייד איבערגעגעבן דעם מארשאל פילסודסקי דעם היסטארישען הארץ פון יאן סאביעסקי

נעכטיגער פייערליכער אקט אין בעלוועדער

וואַרשאַ, 13 (יט"א טעלעפאָניש).
אין בעלוועדער איז היינט פאָרגעקומען דער פייערליכער אַקט פון איבערגעבן דעם מאַרשאַל פילסודסקי דעם היסטאָרישען האָרץ פון יאַן סאָביעסקי. דעם האָרץ האָט איבערגעגעבן דער פוילישער ייד שמעון גיפעל, וועמענס אייגענטום ס'איז דער האָרץ. גיפעל וואוינט איצט אין שטראַסבורג מחמת דעם, וואָס מאַרשאַל פילסודסקי איז איצט נישט אין וואַרשאַ, האָט דעם האַרץ איבערגענומען דעם מאַרשאַלס פרוי.

פראָפ. איינשטיין מאכט א רייזע אויפ'ן ים

בריסעל, 13 (ספּ. טעל.)
דער פראָפ. איינשטיין, וועלכער האָט פאַרלאָזט בעלגיען צוב דער היטלער-איבערקעהרעניש, וועט זיך נישט שנעל צוריקקעהרען אין זיין ווילע.
זיין פרוי האָט אויפגעקלעהרט, אַז איינשטיין האָט בעקומען פון איינעם פון זיינע פריינד א יאַכט-שיף, מיט וועלכער ער וועט אוועק אין א ים-רייזע.

די היטלער-קאמפאניע געגען עסטרייך

לאָנדאָן, 13 (ספּ. טעל.)
אין די היגע פאָליטישע קרייזען פאָלגט מען נאָך מיט גרויס אויפמערקזאַמקייט די ענטוויקלונג פון דער געגענעסטרייכישער אקציע מצד'ן היטלעריסטישען דייטשלאַנד.
מחמת די אַלץ אָפטערע און שטאַרקערע אטאַקעס אויף עסטרייך, געפינט דער געדאַנק וועגען איבערגעבען דעם דאָזיגען ענין אין דעם פעלקער-בונד אַלץ מעהר אָנהענגער.
די איניציאַטיוו אין דער הינזיכט וועט גרויס אויף דער נאָהענטסטער זיצונג פון פעלקער-בונד-ראַט פון ענגלאַנד, וועלכע האַנדעלט אין הסכם מיט פראַנקרייך.

הובערמאַן זאגט זיך אפ צו פאהרען קאנצערטירען קיין דייטשלאנד

לאָנדאָן, 13 (ספּ. טעל.)
דער היינטיגער „טיימס" פעראָפענטליכט אַ גרייסען אָפענעם בריף פון בראָניסלאַוו הובערמאַן, וועלכער איז מודיע, אַז ער האָט זיך אויף דער איינלאַדונג פונ'ם בעריהמטען דייטשען דיריגענט פורטווענגלער, אָפּגעזאָגט אַנטיילצונעהמען אין די פילהאַרמאָניע-קאָנצערטען.
הובערמאַן זאָגט זיך אָפּ פונ'ם אַנטייל אין די, דערקלערענדיג, אַז ער איז שטאָלץ מיט'ן געהערען צו דער סביבה פון אַזעלכע גרויסע מייסטערס, ווי פאַדערעווסקי, טאָסקאַניני און די ברידער בוש, וועלכע האָבען זיך אויך אָפּגעזאָגט צו קומען קיין דייטשלאַנד.
אַן אָפּזאָג איז אויך געקומען פון קאַזאַלס'ן, קאָרטאָ'ן, שנאַבעל'ן, מנוחינער און האָראָוויטש'ן.

טוריסטען-רייזעס קיין ארץ-ישראל
פאַר אַזעלכע וועלכע קאָנען בעווייזען זייער צוריקקומען. אָפּפאָהר דעם 26/IX און 10/X. אינפאָרמאַציעס טעגליך אין „תוצרת ארץ-ישראל" לאָדז שרוד-מיעסקאַ 3. פון 10–1 און 4–5 נאָכמ. לאַוניק יאַעל נעמט אָן פון 4–5 נאָכמ.

אנ'אויטא-קאטאסטראפע מיט שאכט'ן

און אנדערע אויטא-קאטאסטראפעס אין דייטשלאנד

בערלין, 13 (ספּ. טעל.)
דער אויטאָ, אין וועלכען עס איז געפאָהרען דער פּרעזידענט פון דער דייטשער באַנק, שאַכט, האָט זיך אין, דער געגענד דאהלם צוזאַמענגעשטויסען מיט אַ פּריוואַט-אויטאָ, און דערביי איז דער שאָפער שטערבליך פערוואונדעט געוואָרען. שאַכט גופא איז פון דער קאַטאַסטראָפע אַרויס אומבעשעדיגט.
דריי פּערזאָן, וואָס זענען געפאָהרען מיט'ן צווייטען אויטאָ זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען.
עסען, 13 (ספּ. טעל.)
אין מינדען, וועסטפאַליען איז אַ צוג אַרויף אויף אַ פּאַסאַזשיר-אויטאָ. אַלע 4 פּאַסאַזשירען זענען אומגעקומען.
אין האַלטערן איז אַנ'אויטאָ, צוליב אַ דעפעקט אין טאָרמאָז, אַרויפגעשפּרונגען אויף אַ באַר יערע. אין פּערזאָן איז דער'הרג'עט געוואָרען. 4 — שווער פערוואונדעט.
אין דאַליגען איז געשעהן אַ קאַטאַסטראָפע מיט אַ לאַסט-אויטאָ, וואָס האָט געפיהרט היטלעריסטען: 9 פון זיי זענען דער'הרג'עט געוואָרען, 18 — שווער פערוואונדעט און 16 — לייכט.

ענגלישע פרעסע וועגען דאלפוס'עס פראגראם

לאָנדאָן, 13 (ספּ. טעל.)
די ענגלישע פּרעסע בעציהט זיך אין אַלגעמיין זעהר גינסטיג צו דאָלפוסעס נייעם פּראָגראַם וועגען אָרגאַניזירען אַ פאַשיסטישע מלוכה.
די „טיימס" בעמערקט, אַז עס וועט לייזער, דורך אזא רעזשים, בעגרעניצט די פּערזענליכע פרייהייט, אָבער דאָס איז נויטיג מחמת דער שטעלונג און די מעטאָדען פון היטלערן.

צוזאמענשטויס פון 2 אויטאס

סיין מענשען האבען נישט געליטען

(א) נעכטען אינדערפריה איז אויף עק ריבנע און לימאַנאָווסקיעגאָ פאָרגעקומען אנ'אויטאָ-קאַטאַסטראָפע. פון ריבנע-גאַס איז אָנגעקומען אַ לאַסט-אויטאָ געהערט צו דער פירמע „סטעללאַ". אויף לימאַנאָווסקיעגאָ איז אין דעמזעלבען מאָמענט אַדורכגעפאָהרען אַנ'אויטאָבוס מיט פּאַסאַזשירען פון זינמונט שינדלער אין קאַליש. ס'איז פאָרגעקומען אַ צוזאַמענשטויס און ביידע אויטאָס זענען שטאַרק בעשעדיגט געוואָרען. פון די פּאַסאַזשירען האָט צום גליק קיינעם נישט געשאַדט.

קאנטאר משה פרייס אין בית-התפלה פון פילהארמאניע

דער יונגער קאַנטאָר משה פרייס, וואָס בעזיצט אַ העררליכע שטימע מיט אַ רייכער מוזיקאַלישער קולטור וועט דאַווענען היי-יאָהריגען ימים-נוראים אין „פילהאַרמאָניע" מיט אַ פערשטאַרקטען כאָר אונטער דער לייטונג פון בעקאַנטען דיריגענט ה' רובין.
דער בית-התפלה אין פילהאַרמאָניע האָט שוין אַנ'אַלטע טראַדיציע מהנה צו זיין ימים נוראים די כתפללים מיט ערשטקלאַסיגע בעלי-תפלות און חונים, דאָך היי-יאָהר זאָל עס זיין לעילא ולעילא.

אבגעלייגט דעם היינטיגען סימפאנישען קאנצערט

צוליב טעכנישע סיבות, איז דער סימפאָנישער קאָנצערט, וואָס האָט געזאָלט פאָרקומען היינט אין פילהאַרמאָניע-זאַל אָפּגעלייגט געוואָרען אויף זונטאָג, ד. 1 אָקטאָבער. נאָכמיטאָג.

זיצונג פון טעאטער-קאמיטעט

(—) מאָרגען פרייטאָג קומט פאָר אין דער קולטור-אָפּטיילונג פון מאַגיסטראַט אַ זיצונג פון דער טעאַטראַלער קאָמיסיע, אויף דער זיצונג וועלען ערומגערעדט ווערען די פרטים פון פּראָגראַם אויפ'ן קומענדיגען טעאַטער-סעזאָן. די קאָמיסיע וועט זיך אויך בעקענען מיט די פּלענער פון דיר וורואַטשינסקי.

פון דער לאדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי — — — —	82.00
3 פּראָצענטיגע בוידאָוולאַנע —	38.00
4 „ דאָלאַרובקאַ —	48.35
7 „ סטאַביליזאַציע (אמ.)	52.13
8 „ וואַרשאַווער שטאָט-בריף	44.00
8 „ לאָדזער „ „	40.75
ענגלישער פונט — — —	28.60
דאָלאַר — אָפיצ. 6.25, נישט אָפיצ. —	6.21
גאָלד-דאָלאַר — — — —	9.01
גאָלד-רובל — — — —	4.72
דייטשער מארק — — —	2.11

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג, ד. 14 סעפטעמבער 1933

11,58 צייט-סיגנאַל, 12,05 גראַמאָפאָן, 12,25 פרעסע, 12,33 קאָמוניקאַט, 12,35 גראַמאָפאָן, 12,55 ידיעות, 2,55 גראַמאָפאָן, קאָמוניקאַט פון לאָדז, 4,00 פּראָגראַם פאַר קינדער, 4,30 לידער-קאָנצערט, 5 רעפעראַט, 5,15 קאָנצערט, 6,15 רעפעראַט, 6.35 קאָנצערט, 7,05 פערשידענעס, 7,20 לאָדזער פּאָסט-קעסטעל, 7,40 פעליעטאָן 8,00 קאָנצערט, ידיעות, קאָמוניקאַט, 10 טאַנץ-מוזיק, 10,25 ספּאָרט, 10 35 קאָמוניקאַטען, 10,40 טאַנץ מוזיק.

ארטאפעדישער אנשטאלט
פּראָטעזען, קאָרסעטען, אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען אַלער אַרט, לייכטע פּלאַסטיק-איינלאַגען געגען פּיס-שמערצען אַלס נאָך גיפּס-אָבדרוק.
Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פּיעטריקאַווער 119, טעל. 231-81

לאדזער נייעס

ליקווידירט דאס ביורא פון שטאט-ראט

דער לאסאל איבערגעגעבן דעם קאמיטעט פאר דער נאציאנאלער הלוואה

(א) די שטאָט-פערוואַלטונג איז איצט בוגעטרעטען ענטגילטיג צו ליקווידירען דאָס ביוראָ פון געוו. שטאָט-ראַט. די אַרבייטען פון ביוראָ זענען איבערגעטראָגען געוואָרען אין דער פּרעזידיאַל-אָפּטיילונג, וואָהין ס'זענען אויך איבערגעגאַנגען די בעאַמטע פון שטאָט-ראַט-ביוראָ.
דער לעדיגער לאָקאַל וועט צייטווייליג איבערגעגעבען דעם פּראָפּאַגאַנדע-קאָמיטעט פון דער אינערליכער הלוואה.

פערסאנאל פון דער צווייטער אפטייק פון דער קר. קאסע פאר דער הלוואה

דער פּערסאָנאַל פון דער צווייטער אַפּטייק (פּיעטרקאָווער 17) פון דער קר. קאַסע האָט נעמענדיג אין אכט די געוואַלדיגע בעדייטונג פון דער 6 פּראָצ. מלוכה-הלוואה, סיי פאַר דער מלוכה, סיי פאַר דער בעפעלקערונג האָט בעשלאָסען איינשטימיג צו צייכענען די הלוואה אין דער הויך פון איין חודש'דיגער פּענסיע.

טראמוואי נומער 3 איז ארויף אויף טראמוואי נומער 11

3 פערוואונדעטע פאסאזשירען

(א) אויף עק קאַראָלע און פּיעטריקאָווער איז נעכטען פּלוצלינג קאַליע געוואָרען דער מאָטאָר פון טראַמוואַי נומער 11. דער טראַמוואַי האָט זיך פּלוצלינג אָפּגעשטעלט. דער טראַמוואַי נומער 3, וועלכער איז געפאָהרען גלייך הינטער איהם איז ארויף אויפ'ן טראַמוואַי נומער 11. צוליב דעם צוזאַמענשטויס זענען אַרויסגעפאַלען די שויבען פון ביידע טראַמוואַיען און עטליכע פּאַסאַזשירען זענען לייכט פערוואונדעט געוואָרען. די פערוואונדעטע זענען: רעגינאַ בלאָוואַט, יאַן וואָלאָווסקי און דור אַספּיס.

א מתנה „מיט א פנים"

אונטערגעווארפען א קינד פאר'ן מאגיסטראט

(א) יאַן קאַלובינסקי, וועלכער איז נעכטען געשטאַנען פאַרן לאָקאַל פון דער אָפּטיילונג פאַר געזעלשאַפטליכער שוץ ביים מאַגיסטראַט, זאַוואַדזקאַ 11 — איז פערטשעפּעט געוואָרען דורך אַ פרוי, וועלכע האָט איהם געבעטען, אַז ער זאָל אויף אַ רגע אַכטונג געבען אויף איהר 4-יעהריג מיידעל, ווייל זי וויל עפּעס קויפען אין געוועלב.
קאַלובינסקי האָט געוואַרט אַנ'ערך צוויי שעה אויפ'ן צוריקקומען פון דער פרוי, דאַן האָט ער זיך געכאַפּט, אַז דאָס איז נאָר געווען אַנ'אויסרייד און די מוטער פון קינד איז פערשוואונדען געוואָרען איבערלאָזענדיג איהם דאָס מיידעלע. קאַלובינסקי האָט געמאָלדען דער פּאָליציי, וועלכע האָט אונטערגענומען שריט אויפצוזוכען די פערשוואונדענע מוטער און דאָס קינד איבערגעגעבען אין דער שטאָטישער ערציהונגס-היים.

פון דער יודיש דעמ. פאלקס-פארטיי

נעכטען אָוונד איז אונטערן פאָרזיץ פון גלאַטמאַן פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון דער יודיש דעמ. פאָלקס-פאַרטיי ביי דער בעטייליגונג פון אַ רייה פּראָפעסיאָנעלע און ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס.
לויט'ן פאָרשלאַג פון מאַג. מ. באַלבערישסקי איז אָנגענומען געוואָרען אַ איינשטימיגער בעשלוס אַז אַלע חברים פון דער פאַרטיי זאָלען זיך צייכענען אויף דער 6 פּראָצענטיגער מלוכה הלוואה.
ווייטער איז אויסגעהערט געוואָרען אַ בעריכט וועגען דער איינמאָליגער אויסגאַבע „אונזער תשובה" וואָס דער ראַט פון דער פאַרטיי האָט אַרויסגעגעבען אין צוזאַמענהאַנג מיט די טאָמאַשאָווער אָפּמאַכען מיט דער היטלער-רעגירונג.
ס'איז אויך בעשלאָסען געוואָרען צו אָרגאַניזירען אין די נאָהענטסטע טעג אַ גרויסען מיטינג וועגען די זעלבע פאַמעראַנצען טראַנזאַקציעס. צום מיטינג אַרויסגעבען אַ צווייטע אויפלאַגע פון „אונזער תשובה".

אויספלוג פון עהרען-קאנסולען אין לאדז

זיי וועלען בעזוכען א רייה אינדוסטרי אונטערנעהמונגען

(א) פרייטאָג קומט קיין לאָדז אַנ'אויספלוג פון די עהרען-קאָנסולען פון די אייראָפּעאישע מלוכות, וועלכע האָבען אָנטיילגענומען אין'ם צוזאַמענפאָהר. וואָס דאָס אויסערן-מיניסטעריום האָט אָרגאַניזירט אין וואַרשאַ.
דער אויספלוג וועט אויפגענומען ווערען דורך דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער. דאָרט וועט דיר. גייער האַלטען אַ רעפעראַט וועגען דער לאָדזער אינדוסטרי.
דאַן וועלען די אָנטיילנעהמער פון אויספלוג בעזוכען איינציגע לאָדזער גרויסע פאַבריקען.

אויספלוג קיין טשעכאטשינעק

אויף די יודישע ימים טובים אָרגאַניזירט „וואַגאָן-לי-קוק" אַ ביליגען אויספלוג קיין טשעכאָטשינעק.

ארץ-ישראל פּראָדוקטען דאַרף יעדער ייד קויפען!
צו בעקומען פון 25 גר. אן
דבש-דבורים ריינער ביהנען-האָניג פון עקאַליפּטוס און פּאָמעראַנצן (ספּעציעל פאַר קראַנקע), עסים ריינע אָריגינעלע אויסגעקוועטשטע יפו'ער פּאָמעראַנצן, שומלין נאַטור-שמאַלץ גוט צום עסען, שמן-זית אליווען-אייל.
עקאַליפּטוס-צוקערלעך ספּעציעל אויף אַ הוסט, סעזאָמקעס, וואַפלעס, מאַרמאָלאַד-קעס, קאָנפיטורען און מאַרמאָלאַד פון פּאָמעראַנצן. אַלעס ביליג צו בעקומען אין „תוצרת ארץ-ישראל"
(ארץ-ישראל-געוועלב) שרודמיעסקאַ 3 פּראָנט

צו די נידריגסטע פרייזען
קאָן מען בעקומען
ראהמען צו פארהאנגען
סטיל-ראהמען
טאפעטען-לייסטען
אַ גרויסער אויסוואַהל פון בילדער
ספּעציאַליטעט איינראַהמען בילדער
קינסטלערישע פּראַצאָווניע פון פּאָרטרעטען
Roma Spokojna
ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA 13
ערמעסיגטע פרייזען! ערמעסיגטע פרייזען!

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 14 סעפטעמבער 1933

פוילען—דייטשלאנד—דאנציג

די אופנים פון קאמף געגען היטלעריזם

אין ארגאן פון די דאנציגער היטלעראווצעס „פארפאסטען" האט זיך בעוויזען אנ'ארטיקעל פון פרעזידענט פון דאנציגער סענאט ד"ר ראוישנינג א. נ. פאליטיק און דיסציפלין. דער דאזיגער ארטיקעל פערדינט די אויפמערקזאמקייט צוליב צוויי טעמים. אין ערשטען טייל ווענדט זיך דער שעף פון דער דאנציגער רעגירונג צו זיינע פארטיי-חברים און פאדערט זיי אויף צו זיין אונבעדינגט בעהארכזאם. אהן דיסציפלין וועט אלץ אויסגיין צו גארנישט, שרייבט ראוישנינג און ערקלערט ווייטער, אז די דאנציגער פאליטיק שטיצט זיך נישט אויף עפעס א קאפריז, נאר זי איז די איינציגע מעגליכע נאצי-פאליטיק, וועלכע יעדער איינציגער היטלעראוויץ מוז אנערקענען און אננעהמען. די דאזיגע פאליטיק איז נישט קיין בעקוועמע און קאן נישט ארויסרופען קיין ענטציקונג, ווייל יעדען איינציגען, אויך א מיטגליד פון דער רעגירונג, איז שווער זיך צו שיידען מיט דעם געדאנק וועגען פעראייניגען זיך מיט דעם פאטערלאנד.

פון די דאזיגע ווערטער קאן מען מאכען דעם אויספיהר, אז צווישען די דאנציגער היטלער-לייט הערשט א גרויסע אונצופרידענהייט מיט דעם איצטיגען קורס פון דער דאנציגער פאליטיק. איידער די היטלעראווצעס זענען געקומען צו דער מאכט, האבען זיי מיט די שארפסטע ווערטער פעראורטיילט די פאליטיק, וועלכע איז פריהער געפיהרט געווארען דורך די מארקסיסטען". זיי האבען די פאליטיק פערדאמט אלס פערראט פון פאטערלאנד און האבען צוגעזאגט, אז זאלען זיי נאר קריגען די מאכט אין די הענד אריין, וועלען זיי באלד צוריקבעקומען דאנציג פאר דייטשלאנד, פונקט ווי זיי האבען אין דער וואהלניגער דעמאגאגיע צוגעזאגט פיל אנדערע גאלדענע בערג פאר דעם פערטומעלטען דייטשען בירגער.

אבער פון זינט די היטלעראווצעס האבען איבערגענומען די מאכט אין דאנציג און האבען זיך איבערצייגט, אז עס איז פארהאן נאך א צד, וועלכער האט עפעס צו זאגען אין דער דאנציגער פראגע, האבען זיי געמוזט ארפלאזען פון טאן און וייער דעמאגאגיע און זיך בעגנוגענען מיט דעם לאזונג: ברויט און ארבייט פאר יעדען דאנציגער. זיי האבען אנשטאט צו פיהרען קריג מיט פוילען אנגעהויבען פיהרען אונטערהאנדלונגען און אויף שריט און טריט און ביי יעדער געלעגענהייט פערזיכערען זיי, אז זייערע כוונות זענען בלויז פרידליכע.

אבער דאס פאלק איז אונרוהיג, די פערפיהרטע און אפגענארטע היטלעראווצעס דארף מען מיט עפעס איינעהמען, מען דארף זיי ווארפען עפעס א נייעם לאזונג און דאס טוט הער ראוישנינג אין צווייטען טייל פון זיין ארטיקעל. ער ערקלערט, אז איינגייענדיג אויף שלום און אפזאגענדיג זיך פון רעווידירען די גרעניצען, גיבען זיך די היטלעראווצעס אפ א דין-וחשבון, אז עס זענען פארהאן „העכערע פלעכעס" פון פאליטיק און אז ביי דער לעזונג פון די דאזיגע פלעכעס שפילט די פראגע וועגען דאנציג א צווייטראנגיגע ראלע.

ביז איצט, זאגט ד"ר ראוישנינג, האט מען אין דעם שטרייט צווישען דאנציג און פוילען געקאנט רעדען בלויז וועגען רעוויזיע פון די טראקטאטען און ענטגעגען דער דאזיגער פאדערונג האט פוילען ארויסגעשטעלט די פאדערונג מכוח פערגרעסערען איהר טעריטאריע. די פרידליכע פאליטיק פון די היטלעראווצעס אין דאנציג זוכט א „העכערע פלאטפארם" פון אויסגלייכען די נאציאנאלע פראבלעמען אויף מזרח פון איירא פע.

אין וואס עס וועט בעשטיין די „העכערע פלאטפארם", אויף וועלכער דער פיהרער פון די דאנציגער היטלעראווצעס וועט עס לעזען די נאציאנאלע פראגע — וועגען דעם רעדט ער נישט. די גאנצע מעשה קאן מען פערעכענען צווישען די פוסטע פראזען פון די „פרידליכע" נאצי-לייט. ווייל אויב מען זאל זיי גלויבען, אז זיי זאגען זיך אפ פון רעווידירען די גרעניצען, אויב זיי ווילען שלום, אויב זיי ווילען נישט קיין שום טעריטאריעלע ענדערונגען (אין איירא פע איז נישטא איצט קיין שום נאאיווע פאליטיש קינד, וואס זאל גלויבען אין אזעלכע כוונות פון די היטלערלייט) דאן וואס מיינען זיי איינגענטליך מיט די ווערטער וועגען העכערע פלאטפארמען? דאס איז זעהר א טונקעלע און נעפעלהאפטיגע פארמולע און דינט נאר צו אונטערהאלטען די אילוזיעס פון די אנהענגער, ווייל וואס מעהר נעפעל און טונקעלקייט, אלץ גרעסער איז דער ערפאלג ביי די פערטעמפטע מאסען.

וואס אנבעלאנגט דער געגען-פאליטיק פון פוילען לגבי דאנציג, ווי לגבי דייטשלאנד בכלל, זעהט איין דער ארגאן פון די פוילישע סאציאליסטען „ראבאטניק", אז די פאליטיק ווערט נישט געפיהרט מיט דער נויטיגער ענערגיע און אפענקייט, וועלכע עס פערדינען די אמת'ע כוונות פון היטלערן בנוגע פוילען. דאנציג איז ווי ארויסגעשטעלט געווארען אלס פאנג-מיטעל אפצונארען די וואכזאמקייט פון דער פוילישער עפענטליכער מיינונג און כדי צו בעהאלטען די ווירקליכע כוונות. היטלער, מיינט דער „ראבאטניק", פיהרט דא זעהר א געשיקטע פאליטיק וויסענדיג, אז די פויליש-דייטשע בעציהונגען זענען זעהר אנגעשטרענגטע, בעמיהט ער זיך גראד אויף דעם פונקט איינצושלעפערען די וואכזאמקייט פון דער עפענטליכער מיינונג. מיט דעם ציל האלט ראוישנינג זיינע פרידליכע רעדעס, מיט דעם צוועק קומען קיין ווארשא פארשטעהער פון דאנציגער היטלעריסטישע זשורנאליסטען, וועלכע ווערען אפיציעל אויפגענומען. היטלער וויל דורך אזא טאקטיק בעקומען פרייע הענד אויף אנדערע אפשניטען פון זיין פאליטיק, וואו ער האט צו טון נישט מיט אזא שטארקען געגנער ווי פוילען.

דאס הייסט נישט, אז די פוילישע רעגירונג פערמאכט די אויגען אויף די געפאהרען פון היטלעריזם פאר פוילען, די פוילישע רעגירונג זעהט די סכנות, ווייל דאס איז א זאך, וועלכע איז קלאהר פאר דער גאנצער וועלט. אבער די אופנים ווי אזוי די פוילישע רעגירונג רעאגירט אויף דער געפאהר, זענען אליין געפעהרליכע. אנשטאט צו מאביליזירען די עפענטליכע מיינונג פון דער וועלט געגען היטלעריזם און זיינע בארבארישקייטען, אנשטאט רופען אלארם צוליב די וואהנזיניגע בעוואפנונגען פון דייטשלאנד, לייגט די פוילישע רעגירונג איהר גאנצע האפנונג אין געגענבעוואפנונגען. די קלאנגען וועגען א מיליטערישען אפמאך צווישען פוילען, רומעניען און די סאוויעטען געגען דייטשלאנד זענען זעהר וואהר-שיינליך. אבער אזעלכע בונדען, זענען אומשטאנד א געוויסע צייט צו האלטען דייטשלאנד אין שאך, אבער סוף כל סוף מוזען זיי אונבעדינגט פיהרען צו מלחמה.

און דער היטלעריזם, אזוי מיינט דער ארגאן פון פ.פ.ס., געפינט זיך איצט אין אזא סיטואציע, ווען ער קאן ליקווידירט ווערען אהן קריג. עס איז גענוג א סאלידארישע אקציע פון די מלוכות, אפילו אהן איטאליען, און פון די קלענערע לענדער, אנ'אקציע אויפ'ן ווירטשאפטליכען און דיפלאמאטישען באדען, כדי דעם היטלעריזם צו שטירצען.

מ'מוז אנערקענען, אז אין דער מיינונג פון פוילישען סאציאליסטישען בלאט ליגט א גרויסע דאזע אפטימיזם, אפשר אפילו שטארק איבערגעטריבענער.

„מען דארף ווארענען די נאצי-רוצחים איידער עס ווערט צו שפעט"...

די ענגלישע פרעסע צום אנקום פון פראפ. איינשטיין קיין ענגלאנד. — אינטערעסאנטער בעריכט פון אנ'ענגלישען זשורנאליסט, וואס האט בעגלייט פראפ. איינשטיין אויפ'ן וועג קיין ענגלאנד

לאנדאן (יט"א) די גאנצע ענגלישע פרעסע שרייבט וועגען פראפ. איינשטיינ'ס אנקום קיין ענגלאנד און טאדעלט אין שארפע ווערטער דעם מערדערישען נאצי-רעזשים. איין צייטונג שרייבט אונטער דער איבערשריפט „התראה".

די נאצי-קאמפאניע געגען יודען האט ווידער הערגערייכט א שוידערליכען קולמינאציאנס-פונקט דורכ'ן מארד פון ד"ר לעסינג, א געלעהרטען מיט אנ'אינטערנאציאנאלען שם, אזעלכע געוואלט-מעשים זענען נישט געווענדעט געגען יודען, נאר געגען יעטוועדער ציוויליזירטען געדאנק און געפיהל — פון יעדער ראסע און גלויבען. אין זיין נירענבערגער רעדע האט הער היטלער געגעבען אנצוהערעניש אויף דער נויטווענדיגקייט צו פערגרייטערען דעם פאגראם, זאגענדיג, אז היות די יודען מחוץ דייטשלאנד האבען זייער זאך פעראלגעמיינערט מיט דער זאך פון זייערע געדריקטע קרובים אין רייך, דארף אויך דער קאמף געפיהרט ווערען מחוץ די דייטשע גרעניצען און ווערען אנ'אנגריף אויף די יודען אומעטום.

אין דער ווילדער קאמפאניע ווערען די דייטשען בפירוש טפשים, ווען עס האנדעלט זיך וועגען פערשטעהען די פסיכאלאגיע פון אנ'אנדער פאלק. די יודען זענען א מעכטיג פאלק און האבען א גוטען זכרון. די שנאה און דער עקעל, וואס זענען אויפגעהויבען געווארען די לעצטע זעקס חדשים, וועלען דערמאהנט ווערען דורך זייערע ארויסרופער אין יאהרען ארום.

עס הייסט, אז איצט האבען די נאציס געווארפען אנ'אויג אויף פראפ. איינשטיין און הער שטימט פאר זיין קאפ א פרעמיע פון טויזענד פונט. מיר ווייסען נישט, צי די מעשה איז אמת אדער נישט, הגם קיין שום פלאן פון די נאצישע היצקעפ וואלט אזוי נישט איבערראשט, אויב דאס זאל אבער זיין אמת, דארף מען זיי ווי געהעריג ווארענען און ראטען צוויי מאל איבערקלערען דעם דאזיגען משוגעת'דיגען אידעי עס איז צו שפעט. אויב זיי וועלען בעגעהען דעם דאזיגען פערברעכען געגען דער מענשהייט, וועט דאס געוויסען פון דער גאנצער ציוויליזירטער וועלט זיך אויפהויבען געגען זיי, און די דייטשע רעגירונג וועט זיך געפינען איזאלירט און ארומגערינגעלט מיט שאנד, ווי קיין שום אנדער דייטשע רעגירונג פאר און בעת דער מלחמה.

א צווייטע ענגלישע צייטונג שרייבט:

פראפעסאר איינשטיין האט זיך אבגעשטעלט אויף דער ענגלישער ערד. זיין לעבען ווערט בעדראהט דורך נאצי-מערדער. ער וועט ווארים בעגריסט ווערען, פונקט ווי וואלטער און מאזיני, קאסוט און סאלווערמיני, לואי דער 18-טער און נאפאלעאן דער 3-טער זענען בשעתם בעגריסט געווארען. לאנדאן איז שטאלץ דערמיט וואס זי האט א מקום-מקלט פאר די קרבנות פון יעדער מין טיראניע — אלץ איינס, צי דאס איז א טיראניע פון המון אדער מאנארכען אדער דיקטאטארען. לאנדאן האט די דאזיגע מענשען אויפגענומען אין דער שעה פון זייער נויט. זי האט זיי ווידער געזעהען אפפאהרענדיג אין דער שעה פון זייער רוהם הייבט זאגט זי: „זיי געגריסט, איינשטיין"!

אין דייטשלאנד, דערצעהלט די צייטונג, ווערט פערשפרייט א פאטאגראפיע פון פראפ. איינשטיין מיט דער פאלגענדער צו מארד העצענדער אויפשריפט:

„איינשטיין — ערפינדער פון א פיל-בעשטריטענער רעלאטיוויטעטס-טעאריע. געווען שטארק געריהמט דורך דער יודישער פרעסע און דעם אונטערדריקטען דייטשען פאלק, האט ארויסגעוויזען זיין דאנקבארקייט דורך פערשפרייטען אין אויסלאנד א ליגנערישע גרויל-פראפאגאנדע געגען אדאלף היטלער (נישט געהאנגען)".

אנ'ענגלישער זשורנאליסט, וועלכער האט זיך געטראפען מיט פראפ. איינשטיין אין לע קאק (בעלגיען) און איהם בעגלייט קיין לאנדאן, בעשרייבט אויף פאלגענדען אופן זיין בעזוך ביים גרויסען געלעהרטען:

די טיהר האט מיר געעפענט מאדאם איינשטיין. איך האב קיינמאל אין מיין לעבען נישט געזעהען אזוי טיף אויסגעדריקט דעם שוידער אין די אויגען פון א פרוי. א מינוט האט זי אויף מיר געקוקט ווי אין בעטויבונג און ווען זי האט אויסגעהערט וואס איך האב געהאט צו זאגען און בעגריפען, אז איך בין א פריינד, האט זי מיר איינגעלאדען אין א קליינעם צימער.

— איהר ווייסט — האט זי געזאגט מיט א שטילער שטים — יעדער נאכט שלאפען דא צוויי דשאנדארמען. זיי האבען געראטהען צו ערמארדען דעם פראפעסאר, וואס זאלען מיר טון? די גאנצע צרה האט אנגעמאכט דאס „ברוינע בוך". איהר פערשטעהט עס, באטירליך, זיי דראהען איהם צו הרג'ענען.

— דערמאהנט איך, דערמאהנט איך — האט זי אדורכגענומענע מיט שוידער געפליסטערט — דערמאהנט איך, אז ער שט מיט א וואך צוריק האבען די ערמארדעט דעם פראפ. לעסינג. קענט איהר זיך פארשטעלען די גרעניץ, צו וועלכער זיי זאלען נישט דערגעהען? וואס זאלען מיר טון? איהר זענט פון ענגלאנד, פון דעם סאלידען ענגלאנד, וואו מען האט ליב דעם פראפעסאר. זאגט, וואס זאלען מיר טהאן?

טרעפענדיג זיך שפעטער מיט פראפ. איינשטיין, האט זיך צווישען דעם געלעהרטען און זשורנאליסט, ענטוויקעלט א געשפרעך בעת וועלכען פראפ. איינשטיין האט געזאגט:

— איך ווייס שוין זייט חדשים וועגען זייער שנאה. דאס איז געווען קלאר צו זעהען, אבער דאס „ברוינע בוך" האט זיי אריינגעבראכט אין א פוריע. איצט דעה איך עס. אין דער פראנצויזישער און ענגלישער אויסגאבע איז ערשינען מיין נאמען, פונקט ווי איך וואלט דאס בוך געשריבען. דאס איז נישט אמת. איך האב נישט געשריבען קיין איין ווארט פון דעם בוך. אבער דאס איז נישט וויכטיג. איך בין געווען אין דעם קאמיטעט, וואס האט דאס בוך פראטעזשירט. הגם איך האב עס נישט געשריבען. בין איך אבער מסכים מיט דיין גייסט.

און איצט, וואס איז דער רעזולטאט פון דעם אלעמען? דער דייטשער רעזשים איז א רעזשים פון נקמה. מען האט מיר אויסגעקליבען אלס קרבן. זעהר וואויל. אבער זאגט מיר, וואס זאל איך טהאן? איך ציה א גרויסע אחריות אויף די ארימע פאליציי-לייט, וואס דארפען דא אכטונג געבען אויף מיר.

— איהר דארפט קומען קיין ענגלאנד, איהר דארפט זיין א ביסעל ווייטער פון דייטשלאנד, — האט דער זשורנאליסט געענטפערט.

— איהר מיינט אזוי, איך גלויב, אז איהר קענט גערעכט. ענגלאנד איז א זיכערער פלאץ. דא איז אונמעגליך, עס זאל געשעהען. בעינאכט שלאפען דא אויף די טרעפ דעטעקטיווען. מיין פרוי פלאגט זיך שווערליך.

— יא, האט פראפ. איינשטיין פארטגעזעצט, איך וועל דארפען פאהרען קיין ענגלאנד. איהר פערשטעהט, דא איז פאר מיר יעדערער מעהר ווי ליבענכווירדיג. דער קעניג פון די בעלגיער האט מיר געשריבען: „די בעלגישע ערד איז בעעהרט דורך אייער אנוועזענהייט". דאס איז זעהר שמייכלענד און ליבענסווירדיג.

אין געשפרעך האט זיך אריינגעמישט פרוי איינשטיין, וועלכע האט געזעהט פונקט ווי פראפ. איינשטיין וואלט נישט געווען דערביי.

— הערט מיר, ביטע, אויס. ער דארף געהן קיין ענגלאנד. איך בין מיט אייך מסכים. די צרה איז אבער, וואס ער וועט מוזען פאהרען קיין אמעריקא. ער האט דארט אנגאזשמענטען. צי וועט ער דארט זיין זיכער? זאגט מיר, איך בעט אייך.

פרוי איינשטיין האט געצויגען די אקסלען און געקוקט אויף מיר מיט א טריבען בליק.

— ער שאצט נישט אפ די סכנה. ער פערשטעהט נישט. ער איז א מאן און איז דאך נאך א יונגעל מען מוז אויף איהם אכטונג געבען. מיר קענען דא נישט בלייבען. וואו וועט ער זיין זיכער?

פלוצים איז איהר איינגעפאלען א געדאנק, און איהרע פערמאטערטע אויגען האבען אויפגעלויכטען.

— א גרויסער פריינד, האט זי געזאגט, א באבעלער פריינד האט אונז איינגעלאדען צו קומען צו איהם, צי וואלט איהר נישט געקענט טעלעפאנירען צו איהם קיין ענגלאנד און אנפרעגען, אויב עס וואלט געווען גוט, אז מיין מאן זאל צו איהם קומען מארגען? אויב ער וועט זאגען „יא", וועל איך איינפאדערן, אז ער זאל פאהרען וועט איהר איהם בעגלייטען?

דער זשורנאליסט האט מסכים געווען, און צומארגענס האט פראפ. איינשטיין און דער געזעלשאפט פון זיין פרוי און דעם זשורנאליסט אויסגעשטיגען אין דאווער. נאכ'ן אויסשטייגען האט איינשטיין געזאגט:

— איך פיהל מיך איצט פרייער און בעסער, איהר זעהט, דאס הגם איך בין נישט אזוי נערוועז ווי מיין פרוי, איז דאס אלץ אבער זעהר דעמערווירענד. איך בין א פאטאליסט. אויב מען זאל מיך מארגען אויפוועקען, פערענדיגען מיין קליינע ארבייט און זיך דאן דערווייסען, אז איך האב געזאלט דערשאסען ווערען, גאט — וואס וואלט איך געקענט צו דעם טון? מיט מיין לאנד האלט עס שלעכט. מען וואונדערט זיך, ווי אזוי האט היטלער געקענט קומען צו דער מאכט. ער האט עטוואס אזוינס, וואס רעדט צום המון. וואס עס איז אזוינס, ווייס איך נישט, ער איז נישט אינטעליגענט.

— חוץ לזה איז עס הייגט אזא וועהטאג צו זיין א יוד. איך האלט, אז אלץ וואס מען קען טאן אין איצטיגען מאמענט, איז אבווארטען. מעגליך, אז צום נעכסטען זומער וועט זיך די מאכט ענדערען. איך בין אבער מסופק, צי עס וועט נישט קומען עפעס אזוינס, וואס זאל זיין פונקט אזוי שלעכט. וואס שייך די יודען מוזען זיי זיך קודם-כל ארגאנזירען און זיך אליין העלפען, — האט פראפ. איינשטיין פערענדיגט.

—:0:—

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 14 כג אלול תרצ"ג

סעפטעמבער

זון-אויפגאנג 5.03
זון-אונטערגאנג 6.01

פאר דער נאציאנאלער הלוואה!

געבילדעט דעם בירגער-קאמיטעט אין לאדז

(א) נעכטען אין אוונט איז אין זאל פון שטאט ראט פארגעקומען א וויכטיגע קאנפערענץ וועגען בילדען אין אונזער שטאט א בירגער־קאמיטעט פאר דער נאציאנאלער הלוואה.

די קאנפערענץ האט געעפענט דער סטאראסטע ה׳ פאדאבינסקי, וועלכער האט אין זיין קורצער רעדע אנגעוויזען אויף דער וויכטיגקייט פון דער אקציע, וואס דארף אדורכגעפיהרט ווערען דורכ׳ן געשאפענעם בירגער־קאמיטעט.

דער סטאראסטע האט דערביי בעטאנט, אז די נאציאנאלע הלוואה איז א גוטוויליגע הלוואה, אבער עס איז, אין געוויסער הינזיכט א מאראלי־שער חוב, וואס מוז ארומנעהמען אלע שיכטען פון דער געזעלשאפט. דעם קאמיטעט שטייט פאר א גרויסע ארבייט, ווייל די אקציע פון פינאנצירען די דאזיגע הלוואה מוז פערענדיגט ווערען ביז׳ן 28. ד. ח.

דער סטאראסטע האט דערנאך ארויסגערופען אלס פארזיצער דעם אדוו. פאוולאווסקי, וועלכער האט געהאלטען א לענגערע רעדע, אויפקלערענדיג פאר די פערזאמעלטע די צילען פונ׳ם קאמיטעט, און בעטאנט, אז די איצטיגע רעגירונגס־פאקטארען נוצען גערן אויס די מעגליכקייטען צו פערפעסטיגען דעם קיום המלוכה און פערבעסערן דאס ווירטשאפט־ליכע לעבען.

ווייטער האט דער רעדנער אויפמערקזאם געמאכט, אז די רעגירונג האט פערשידענע וועגען צו ארויסבעקומען די ענטשפרעכענדע סומען אויף צו דעקען דעם בודזשעט - דעפיציט, אבער אין דעם פאל רעכענט די רעגירונג אויף דער געזעל־שאפט, וועלכע האט אפטמאל ארויסגעוויזען גוטען ווילען און געקומען צוהילף דער מלוכה.

עס האט אויך גערעדט דער אדוו. ביליק, וועלכער האט דערקלערט די טעכנישע אופנים פון אדורכפיהרען די הלוואה־אקציע, בכדי צו בעקו־מען דעם געוואונשענעם רעזולטאט.

דער בירגער־קאמיטעט האט דערביי געביל־דעט פראפעסיאנעלע סעקציעס, וועלכע וועלען אכ־היטען, אז ביים בעלייגען דעקלאראציעס אויף צו קויפען די הלוואה־עמיסיע זאל קיינער נישט אויס־פעהלען, און אז די דעקלאראציעס זאלען געצייכענט ווערען אין הסכם מיט דער מאטעריעלער לאגע פון בעזונדערע בירגער.

• • •

אין די בעזונדערע סעקציעס זענען אריין יד־דען: הרב פיינער (סעקציע פון גייסטליכע), גליקס מאן (וואל־אינדוסטריע), ד״ר. ספעקטאר (באוועל־אינדוסטריע), ד״ר. באביאצקי (יידען־אינדוסטריע), לעווענשטיין אינזש. פראשקער, כארי (האנדעלס־סעקציע), גאלדשטיין (אגענטען), אדוו. ווייצמאן (האנ־וועק), פראפ. עטינגאן, ד״ר. הירשבערג (אק ציער־געזעלשאפטען) א. א.

די סעקציע פאר פרעסע־פראפאגאנדע ווערט פרעזענטירט דורכ׳ן פרעזעס פון לאדזשער זשורנא־ליסטען סינדיקאט רעד. גומקאווסקי.

• • •

עס איז בעשטימט געווארען א פרעזידיום פון לאקאלען בירגער־קאמיטעט, אין וועלכען עס איז אלס פארזיצער אויסגעוועהלט געווארען דער סטאראסטע, ה׳ פאדאבינסקי און אלס מיטגלידער: דעפ. וואלטשינסקי, דעפ. מינצבערג, אדוו. ביליק, און רעגירונגס־קאמיסאר אינזש. וואיעוואדזקי.

אונאפהענגיג פון דעם דאזיגען קאמיטעט ווערט פארמירט א וואיעוואדישער קאמיטעט. די טעטיג־קייט פון וועלכען עס וועט ארומנעהמען די גאנצע לאדזער וואיעוואדזטווע.

דאס מיטעלע און קליינע יודישע סוחרטום

געמט א לעבהאפטען אנטייל אין דער צייכנונג פון דער מלוכה-הלואה

אויפרוף פון צענטר. סוחרים-פעראיין (פיעטריק. 10)

נעכטען איז אין צענטר. סוחרים־פעראיין (פעט ריקאווער 10) אונטער׳ן פארזיץ פון פרעזעס אינזש. ג. פראשקער פארגעקומען אן׳אויסערארדענטליכע זיצונג פון דער פערוואלטונג מיט פערטרעטער פון אלע סעקציעס, וואס זענען אנגעשלאסען אין פעראיין. די זיצונג, וועלכע איז געווען געווידמעט די נאציאנאלע מלוכה־הלוואה, האט אנערקענט די וויכ טיגקייט פון דעם אנטייל פון דעם יודישען סוחרטום און דער אונטערשטיצונגס־אקציע פון דער נאציא־נאלער אינערליכער הלוואה. ס׳איז בעשלאסען גע־ווארען ארויסצושיקען א דעפעשע צום גענעראל־סעקרעטאר פון דער נאציאנאלער הלוואה, ג. מיניס־טער סטאזשינסקי וועגען דער גרייטקייט פון דער מיטארבייט אין דער אקציע, וואס גיכער די הלוואה צו רעאליזירען.

ס׳איז אויך בעשלאסען געווארען ארויסצו־שיקען צו די מיטגלידער פאלגענדען אויפרוף:

מיט א דעקרעט פון מלוכה־פרעזידענט איז אויסגעשריבען געווארען אן׳אינערליכע הלוואה, וועל כע זאל דינען צום דעקען די וויכטיגסטע מלוכה־הצטרכות׳ן.

די פערוואלטונג פון צענטר. סוחרים־פעראיין אין לאדז, וועלכער רעפרעזענטירט דעם מיטעלען און קליינעם יודישען סוחרטום רופט די מיטגלי־דער און די גאנצע קויפמאנשאפט ווי אמשטארק־סטען און ווי אממערסטען צו צייכענען די מלוכה הלוואה, ווי אויך צו פיהרען א ברייטע פראפאגאנדע צווישען דער יודישער בעפעלקערונג.

קיין איינער פון סוחרים־קלאס טאר נישט פעה לען צו צייכענען און מיט אלע כוחות נעהמען אן׳אנטייל אין קאמף פאר׳ן גלייכגעוויכט פון מלוכה בודזשעט און פינאנצען.

מיר מוזען געדענקען, אז מיט דעם צייכענען די הלוואה העלפען מיר מיט צו פערפעסטיגען די מלוכה־מאכט אין פוילען און גלייכצייטיג אונזער־אייגענע עקזיסטענץ.

די פערוואלטונג פון צענטר. סוחרים־פעראיין אפגעבענדיג זיך א דין־וחשבון פון דער שווערער ווירטשאפטליכער לאגע, אין וועלכען דאס סוחרטום געפינט זיך, איז דאך איבערצייגט, אז דאס מיטעלע און יודישע סוחרטום אין לאדז וועט ערפילען דעם בירגערליכען חוב.

די לאגע אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע

אין שייכות מיט דער לאגע אין דער לאנד-ווירטשאפט

בעאונרוהיגונג אין די לאדזער ווירטשאפטליכע קרייזען

(אג) די לאדזער ווירטשאפטליכע קרייזען, וועלכע גיבען זיך אפ, אויפ׳ן יסוד פון לאנג-יעה־ריגער ערפאהרונג, א דין-וחשבון וועגען דעם ענ־גען שייכות צווישען דער לאגע אין דער לאנד־ווירטשאפט און אין דער אינדוסטריע, אבסער־ווירען מיט א גרויסער בעאונרוהיגונג די לאגע, וואס האט זיך געשאפען אויף דעם תבואה-מארק אין פוילען.

דהגם, לויט דער מיינונג פון די לאדזער ווירטשאפטליכע קרייזען, איז די שווערסטע סיטו־אציע און דער העכסטער פונקט פון דער ירידה פון די תבואה-פרייזען שוין אדורך, מוז אבער דאך די אינדוסטריע נעהמען אין אכט די לאגע, וואס האט זיך געשאפען אויפ׳ן געביט פון די תבואה פרייזען און ציהען דערפון די געהעריגע קאנסעקווענצען, אויב זי וויל נישט דורך דער צו אפטימיסטישער אפשאצונג פון דער קויף-קראפט פון דארף זיין אויסגעשטעלט אויף היזקות. די ערפאהרונגען פון די לעצטע יאהרען האבען בע־וויזען, אז אלע וואקלונגען פון דער קויף קראפט פון קאנסומענט האבען זיך אויף א פערשטארקטען אופן אפגערופען קודם-כל אויף דער נאכפראגע פון טעקסטיל-סחורות. דעריבער דארף מען, לויט דער מיינונג פון די מאסגעבענדע קרייזען פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע, אין דער איצטיגער לאגע, נאכדעם ווי די תבואה פרייזען זענען בע־דייטענד רעדוצירט געווארען, זיין זעהר צוריק־געהאלטען ביים אפשאצען די קויף-מעגליכקייטען פון אינערליכען מארק אויף דער נאהענטסטער צייט. די לאדזער ווירטשאפטליכע קרייזען זענען דעריבער אהן בעווארענישען פאר א ווייטערדיגער הילפס-אקציע פאר דער לאנדווירטשאפט מיט אלע מעגליכע מיטלען.

וויכטיג פאר טוריסטישע רייזענדע קיין ארץ-ישראל!

אלע, וועלכע האבען בדעה צו בעזוכען ארץ-ישראל, ווערען אויפמערקזאם געמאכט, אז צוליב דער בעקוועמליכקייט פאר די טוריסטען, איז אין לאדז געגרינדעט געווארען א פערטרעטונג פון דער טוריסטישער אפטיילונג פון רעוויזיאניס־טען-גראסמאניסטען׳ וואס ערטיילט אינפארמאציעס און נעמט אן איינשרייבונגען אויף די אויספלוגען.

פערטרעטער אויף לאדז און אויף דער לאדזער וואיעוואדזטווע איז ה׳ שעוועלעוו לאדז זאוואדזקע 36.

Dr. R.

Zalcwasser

CHIRURG — כירורג

ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17

נעהמט אן פון 1–2 ביימאג און פון 4–7 נאכמ.

Dr. med.

Czarnożył

POWRÓCIŁ

AL. KOSCIUSZKI 69, tel. 224-94.

Godziny przyjęć od 9-10 i od 4-6 popoł.

פריהער סעזאן אויפלעבונג אין דער טריקאטאזש-בראנזשע

(אג) להיפוך צו די ערווארטונגען הערשט איצט אויף דעם טריקאטאזש מארק א פולשטענדיג גינסטיגע קאניונקטור, וואס עס איז הויפטזעכליך צו פערדאנקען די קיהלע וועטערען, וואס הערשען די לעצטע צוויי וואכען. א דאנק די דאזיגע וועטערען איז נישט נאר וואס דער סעזאן האט זיך נישט פערשפעטיגט, ווי מען האט אין דער דאזיגער בראנזשע ערווארט, נאר פערקעהרט: ער האט זיך איינגעשטעלט בעדייטענד פריהער און היינט ארבייט שוין די טריקאטאזש-בראנזשע מיט דער גאנצער קראפט. אויך אין האנדעל הערשט אין דער דאזיגער בראנזשע אנ׳אויפלעבונג און א בעדייטענדע נאכפראגע אויף סחורות. אזוי אז עס פיהלט זיך שוין אפילו א מאנגעל. די פאב־ריקאנטען האבען בעקומען א סך בעשטעלונגען און די סוחרים מוזען איצט ווארטען אויף די ליפערונגען.

צוליב דער אויפלעבונג זענען די פרייזען פון די טריקאטאזש סחורות, אין פערגלייך מיט׳ן פערגאנגענעם יאהר געשטיגען אויף 5—10 פרא־צענט.

אפגעראטעוועט 2300 זלאטיס

דאס קרייז-געריכט אנולירט אנ׳אורטייל פון דער סטאראסטווע

(א) דעם 22. יולי ה. י. זענען ארעסטירט געווארען אויפ׳ן ווישטשיגעס-פלאץ אין רוהא־פאב יאניץ א געוויסער שלמה קלעפפיש און יצחק לענ־טשיצקי, זיי זענען בעשולדיגט געווארען, אז זיי זענען „באקמאכערס" דאס הייסט זיי שפילען פריי־וואט ביי די פערד־ווישטשיגעס אויסמיידענדיג דעם טאטאליזאטאר, ביי קלעפפישען האט מען געפיגען 2300 זלאטעס.

דאס געריכט ביי דער סטאראסטווע האט די פ־מאלט ביי׳ע פעראלטענע פערמשפט אויף 4 טעג ארעסט יעדען און קאנפיסקירט די 2300 זלאטעס, וואס מ׳האט געפינען ביי קלעפפישן. די פער־משפטע האבען אפעלירט און נעכטען איז פארגע־קומען זייער פראצעס אין קרייז-געריכט, דאס גע־ריכט האט נישט געפונען קיין גענוגענדע בעווייזען און בייט׳ע פריי־געשפראכען, די 2300 זלאטעס האט מען זיי צוריקגעגעבען.

רעגיסטראציע פון יאר-גאנג 1915

היינט, דאנערשטאג, דעם 14 פון 3-טען קאמיסאריאט

S Sz

און פון 9-טען קאמיסאריאט

פון O ביז Z

מארגען, פרייטאג, דעם 15-טען פון 3-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

T U W

און די וואס וואוינען אויפן שטח פון 10. קאמי־סאריאט מיט די פאמיליען-נעמען

פון A ביז M

ווער ס׳וועט זיך נישט מעלדען צו דער רע־גיסטראציע אין ענטשפרעכענדען טערמין וועט אד־מיניסטראטיוו בעשטראפט ווערען מיט 3000 זל. שטראף אדער 3 חדשים ארעסט.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

(א) מארגן פרייטאג, ד. 15 ד.ח. 8 אינדערפריה הויבט זיך אן אין לאקאל אויף פיעטריקאווער 165 צו אמטירען א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ. ק. או.-לאדז 1.

עס דארפען זיך מעלדען די פאבאראוועצעס פון יאהר 1912 און עלטערע, וואס וואוינען אויפן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פאליציי-קאמי־סאריאטען, און וועלכע האבען זיך לעת-עתה נישט צוגעשטעלט צום איבערזיכט פאר א פאבאר־קאמיסיע, האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער און האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון דער לאדזער שטאטישער סטאראסטווע.

ערפאלג פון דער נאציאנאלער הלוואה

(2) פון דער וואיעוואדזטווע אינפארמירט מען אונז, אז פון די בעזונדערע סטאראסטוועס אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע קומען אן ידיעות וועגען דעם, אז ס׳שאפען זיך בירגער-קאמיטעטען צו פראפאגירען די נאציאנאלע הלוואה.

ווי ס׳זעהט אויס וועט די הלוואה אין דער לאדזער סטאראסטווע האבען א גרויסען ערפאלג.

„דער 18-טער ציוניסטישער קאנגרעס און דער אפמאך מיט היטלער׳ן"

אויף דער טעמע רופט דער לאדזער קאמיטעט פון „פועלי-ציון" א מיטינג אויף שבת פריה אין פיל־הארמאניע.

צום מיטינג קומט דער רעדאקטאר י. לעוו פון ווארשע.

לעצטענס איז מיט דער פראגע — ציוניסטיש היטלערישער אפמאך — פול די גאנצע יודישע פרעסע. די ברייטע יודישע מאסען האבען אויפגע־נומען די ידיעה מיט גרויס עמפערונג. די געפיה־לען פון פראטעסט וועלען אויך קומען צום אויס־דרוק אויף דעם מיטינג;

Dr. med. H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32.

נעהמט אן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 5—8 אוונט, זונטאג פון 9—11 בייטאג.

Dr. med.

Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען

וואוינט יעצט

פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81

שפרעכשטונדען הון 12—2 און פון 5—7

נעהמט אויך אן אין לאמבארדזשע זגערזשער 17 פון 11—1 און פון 2—3 נאכמ.

א פאטער צושפאלט דעם מוח פון זיין זוהן מיט א האק

דאס 14-יעהריגע יונגעל גוססט אין שפיטאל

(א) נעכטען איז אויף וואגנער-גאס אין רודא פאביאניץ פארגעקומען א בלוטיג געשלעג, וואס האט זיך פארענדיגט מיט שווער פערוואונדען דעם 14-יעהריגען זיגמונט סמאלארעק.

דארט וואוינט פראנטשישעק סמאלארעק, וועלכער ארבייט אין דער עלעקטראווניע. נעכטען 6 פארטאגס האט די פרוי סמאלארעק געוועקט איהר מאן, אז ער זאל געהען צו דער ארבייט, און נישט קענענדיג איהם דערוועקן, האט די פרוי בעשפריצט איהר מאן מיט וואסער.

דאס האט אזוי אויפגערעגט פראנטשישעק'ן, אז ער איז אויפגעשפרונגען פון בעט און אנגעהויבען צו שלאגען זיין ווייב. פראנטשישעקס זוהן, דער 14-יעהריגער זיגמונט, האט זיך בעשטעלט פערטיידיגען די מוטער, דעמאלס האט דער צעווילדעוועטער מאן געכאפט א בלומען-טאפ און דערלאנגט זיין יונגעל איבערן מוח. ביי דעם יונגעל איז געפלאצט דער שארבען און אין א זעהר שווערען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל. מיט פראנטשישעק סמאלארעק האט זיך פערנומען די פאליציי.

(2) לויט א צווייטער ווערסיע האט זיך די דערמאנטע טראגעדיע אפגעשפילט אויף פאלגענדען אופן: צווישען פאטער און זוהן זענען שוין פון לאנג פארגעקומען מחלוקת'ן, ווייל נישט קוקענדיג אויף זיינע 14 יאהר, איז זיגמונט אהיימגעקומען שיכור און געמאכט אומאנשטענדס אין שטוב.

די פארנעכטיגע נאכט האט זיגמונט אויך פערברענגט ערגיץ און אהיימגעקומען ארום 7 זייגער אינדערפריה. דער פאטער האט דעם יונגען פערשוין א פאטש-געגעבען, אלס ענטפער דערויף האט זיגמונט געכאפט א מעסער, דער פאטער איז געווארען אזוי אויפגערעגט, אז ער האט געכאפט א האק און געשפאלטען זיין זוהן דעם מוח.

דער פאטער איז ארעסטירט געווארען.

אויפ'ן שליאר פון מענשליכע אומגליק

געחלשט פון הונגער. — פארפאלען ביי דער ארבייט. — זעלבסטמארדען. — איבערגעפאהרען

(א) אויפ'ן באלוטער מארק האט געחלש'ט פון הונגער דער ארבייטסלאזער און היימלאזער אדאם קאזלאווסקי. דער פערחלש'טער איז דורך דער פאגאטאוויע אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל ביי דער זביארניע.

(-) אין דער פירמע גאלדלוסט אויף ניעצאלא 12 איז נעכטען פארגעקומען אן אומגליקספאל, בעת וועלכען אלס קרבן איז געפאלען דער ארבייטער סטאניסלאוו סקופינסקי פון מלינארסקא 36.

בעת דער ארבייט האט זיך סקופינסקי פערטשעפעט און דער מאשין און אריינגעפאלען אין די צייהן-רייז. דער אומגליקליכער איז אויף א שרעקליכען אופן צוריסען געווארען. אין א גסיסה-צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל פון דער קראנקען-קאסע.

(2) אויף ליפאווא 5 איז ארונטערגעפאלען אונטער די רעדער פון אנ'אויטא די 29-יעהריגע שרה בלומשטיין (אל. 1. מאי 37) און איז ערנסט פערוואונדעט געווארען. די פאגאטאוויע האט איהר פערבאנדאזשירט די וואונדען און אפגעפירט אהיים.

(2) אויף גלובנא 62 האט געחלשט פון הונגער דער 60 יעהריגער וואווושיניעץ גזשיבאווסקי. פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין דער שטאטישער „זביארניע“.

(2) אין כויער אויף פארקאווא 5 האט געפרובט צו בעגעהען זעלבסטמארד דורך אויסטרינקען סם די 35-יעהריגע קסאווערא דאמאנסקא, אנ'ארבייטסלאזע און היימלאזע.

די זעלבסטמערדערין איז אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד אפגעפיהרט געווארען אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

(2) אויף פאלודניאווא 90 האט דער 40-יעהריגער ארבייטסלאזער יודעל גארדאן געפרובט זיך נעהמען דאס לעבען דורך אויסטרינקען א גרויסע דאזע יאדינע. דעם דאקטאר פון פאגאטאוויע איז געלונגען אפצוראטעווען גארדאנ'ען און נאכ'ן אדורכשווענקען דעם מאגען, האט מען איהם איבערגעלאזען אינדערהיים.

(2) אויף פאמארסקא 53 האט דער טראמוואי נומער 4 איבערגעפאהרען די 8-יעהריגע יתומה אירענא שטיינערט. דאס קינד איז ערנסט פערוואונדעט און די פאגאטאוויע האט עס אפגעפיהרט אין אננע מאריא-שפיטאל.

(2) די 62-יעהריגע לאה עפשטיין איז אויף דווארסקא גאס אזוי אומגליקליך געפאלען, אז ביי איהר איז צובראכען געווארען די לינקע האנד. דער דאקטאר פון פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט הילף.

אבלאוועס אין „מלינהס“ און ביי פאסערס

געפינען פיל געגנבעטע חפצים

(2) אין פערלויף פון די לעצטע וואכען האט זיך בעדייטענד פערמעהרט די צאהל וואוינונגס-גנבות נישט נאר אין לאדז, נאר אין אלע גרעסערע שטעט פון לאנד'ער קריין.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט די פאליצייקאמאנדא פון דער וואיעוואודזטווע איינגעארדענט אבלאוועס נישט נאר אין לאדז, נאר אויך אין קאליש, שעראדז, זדונסקא וואלא, פאביאניץ, בזשעזשין א. א. וו.

די רעזולטאט פון רעוויזיעס אין פערשידענע „מלינה'ס“ האט מען געפונען פיל זאכען, וואס שטאמען פון גנבות, בעזונדער'ס פיל גנבות האט מען געפינען אין קאליש ביי פאסער'ס.

ווי מיר דערוויסען זיך וועט איצט אזוי איינגעארדענט ווערען, אז יעדער פאליציאנט וועט ביידנאכט האבען אונטער זיין אויפזיכט א געוויסע צאהל הייזער און אזוי ארום וועלען אויסגעמיטען ווערען די אפטע גנבות.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ק. ליינוועבער (פריהייטס-פלאץ 2), י. הארטמאן (מלינארקא 1), וו. דאנילעצקי (פיעטרקאווער 127) א. פערעלמאן (ציגעל-גאס 32), י. צימער (וואלטשאנסקא 37), פ. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקיעגא 27).

ארבייט פון דער פאגאטאוויע אין חודש אויגוסט

20 זעלבסטמארדען

(2) לויט סטאטיסטישע ידיעות, האט די פאגאטאוויע אין חודש אויגוסט ערטיילט הילף 873 פערזאן. אין שפיטאל זענען אפגעפיהרט געווארען 242 פערזאן. זעלבסטמארדען זענען געווען 20, צווישען זיי 10 שטערבליכע.

אפקלאנגען פון דער ליבעס-טראגעדיע אין פיעטריקאוו

געשטארבען דער צווייטער קרבן פון דער טראגעדיע

(2) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט זיך אין א פעטריקאווער רעסטאראן אפגעשפילט א שרעקליכע ליבעס-טראגעדיע, דער 18-יעהריגער וולאדזשימיעזש קאוועצקי האט שווער פערוואונדעט זיין כלה פעלאגיא זינגלער און דאן אליין בעגאנגען זעלבסטמארד.

עהרנעכטען איז פארגעקומען דער פאגזשעב פון זעלבסטמערדער.

מיט עטליכע שעה שפעטער איז אויך די שווער פערוואונדעטע געשטארבען.

„טאמאשאווער אלמאנאך“

עס דרוקט זיך און איינגיכען דערשיינט אונטער דער רעדאקציע פון ש. זשעשעווסקי און ב. גאלדקראנץ אנ'איינמאליגע אויסגאבע א. נ. „טאמאשאווער אלמאנאך“.

דער „טאמאשאווער אלמאנאך“, ווי עס איז צו זעהן פון זיין נאמען וועט זיין אינגאנצען געווידמעט די אינטערעסען פון דעם אזויגערופענעם „דריטען מאנשעסטער“, און דעם לעבען פון איהר יודישער בעפעלקערונג.

אין דעם „טאמאשאווער אלמאנאך“ וועלען פערעפענטליכט ווערען פיל מאנאגראפיעס פון יודישע קולטור און געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס און אפהאנדלונגען וועגען יחידים, וואס האבען א גרויסען חלק אין דער געזעלשאפטליכער און קולטורעלער אויפבליהונג פון טאמאשאוו.

אויך וועלען אין דעם דאזיגען אלמאנאך געדרוקט זיין א רייה בעלעטריסטישע ווערק פון בעדייטענדע יודישע שריפטשטעלער.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע-בעהאנדלונג און ספעציעלע בעראטונג.
אלע ארט אנאליזען.
נעמט אן פון 8—11 און 4 -8 אוו. זונטאג פון 9- 1 ביטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לגטשניצע-פרייזען.

קלאנג-קינא
CAPITOL
היינט פרעזענטירען מיר: דעם גרויסען שלאגער
טייוועל פון דער גרויסער שטאט
אין די הויפט-ראלען:
EDMUND LOWE
i W. GIBSON
אנהייב אין געוו.- טעג 4.30 נאכמיטאג,
שבת און זונטאג—12.30 א זייגער ביטאג.

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
צוריקגעקעהרט
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

ר. איזראעל

דירעקטאר אדאלף גאלד

סענסאציאנעל-שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

46

באנעצקי האט געהאלטען וואר"ט, ער האט געזוכט אלע אויסריידען, אז ער זאל דעם ענין דערוויילנאך נישט ארויסלאזען פון האנד. ער האט דאס מאטיווירט דערמיט וואס ער האט נאך נישט אלץ אויפגעקלערט, וואס ער האט נאך נישט אין האנד אלע פעדעם פון דעם פערברעכען. און באנעצקין האט זיך איינגעגעבען. מיט א טאג שפעטער האט מען זיך אין דער הויפטשטאט דערוואוסט וועגען דעם מארד איבער וועלפלען און וועגען דעם ברוועל וואס מ'האט געפינען אין וועלפעלס בריפקעסטעל, אינ'ם בריוועל איז ווערפעל געווארענט געוואר'ען, אז ער זאל נישט זיין אינדערהיים, ווייל איהם דראהט א געפאהר און זאל תיכף קומען צו פאהרען קיין ווארשא אין האטעל „איראפעיסקי“. די פאליציי האט דערביי ארויסגעצויגען דערפון די השערה, אז דער מארד אין לאדז, וואס איז פארגעקומען אין דערזעלביגער נאכט וואס דער מארד איבער ווייסן אין האטעל „איראפעיסקי“ אין ווארשא שטעהען אין אנ'ענגען צוזאמענהאנג און דעריבער האט דער ענין געמוזט אויפגעקלערט ווערען און די אקטען זענען דעריבער פערבליבען ביי באנעצקין אין האנד.

ס'האט זיך אין איצטיגע מאמענט געהאנדעלט וועגען דער געהען ווער ס'איז געווען דער מחבר פון דעם צעטעלע, וואס איז געווען זעהר שווער צו דערגעהען, באנעצקי איז געפאלען אויף א המצאה באבאמאל צו פערהער'ן די פרוי ראזען און איהר ווייזען דאס צעטעלע, אפשר זאל דאס אימיצער פון איהרע בעקאנטע און די וועט קענען זאגען ווער מענגט האנדשריפט דאס איז. באנעצקי איז געווען צופרידען פון זיין איינפאל, ערשטענס דערפאר, ווייל איהם וועט זיך אפשר איינגעבען צו עטדעקען דאס געהיימניש וואס שטעקט אין דער ערמארדונג פון ווייס'ן.

מען איז געקומען רופען די פרוי ראזען

— איך וועל נישט געהען, האט זי געזאגט, איך האב אלץ געזאגט, וואס איך האב געוואוסט, כ'האב קיין איין פרט נישט ארורכגעלאזען, איך האב מעהר נישט וואס צו זאגען

— דא שפילט מען זיך נישט, האט מען איהר שטרענג געענטפערט, אז מען הייסט געהען מוז מען געהען. דא איז נישט קיין טעאטער, ווען יעדער קען זיך לויט שטימונג געהען ווען ער וויל, נישט רעדען קיין סך באר גלייך מיטגעהען.

— אין, וועל דאך נישט געהען, מיר איז אלץ איינס, איהר קענט מיט מיר טון וואס איהר ווילט, איך וועל מעהר גארנישט זאגען

מ'האט גלייך באנעצקין מיטגעטיילט וועגען דעם עקשנותדיגען בעשלוס פון דער פרוי ראזען די שלידוים האבען זיך געוואונדערט צוליב דער מילדקייט פון קאמיסאר, אנ'אנדער'ש מאל אין אזא פאל וואלט באנעצקי געווארען שטארק אין כעס צוליב דער חוצפה פון אנ'ארעסטאנט, ער וואלט זיכער געהייסען דעם עקשן שמירען און קייטען און איהם מיט געוואלד אהערבערענגען. דאסמאל האט אבער באנעצקי בלויז פערביסען מיט די ליפען, ער קריצט מיט די צייהן און אביסעל שטמעדיג געזאגט

— איך וועל אליין אריינגעהען צו איהר

און כדי צו ווייזען זיין ענערגיע האט ער צוגעגעבען

— ביי מיר וועט זי שוין געהען, אזא חוצפה

דער ארעסט האט זיך געפונען אין דעמועלבען בנין וואו באנעצקי האט אמטירט און ער איז גלייך אהין אוועק, מ'האט איהם געעפענט די טיר פון דער קאמער אין וועלכען פרוי ראזען האט זיך געפינען

— ארעסטאנטקע ראזען, איהר דארפט נאכאמאל פערהער'ט ווער'ען, האט באנעצקי זעהר מילד געזאגט, פארוואס האט איהר זיך איינגעעקשנט און ווילט נישט געהען

— דערפאר, ווייל איך וויל נישט, אז מען זאל מיך מעהר פייניגען, איך האב געזאגט, טוט מיט מיר וואס איהר ווילט, איך האב זיך מודה געווען אין מיין שווער'ען פערברעכען, איך האב איך דערצעהלט אלע פרטים דערפון, וואס נאך דארפט איהר פון מיר, איך האב אייך נישט מעהר וואס צו זאגען, דאס מוז דאך נעהמען א סוף

באנעצקי האט געקוקט גלייך אין איהרע גרויסע שעהנע אויגען, וועלכע זענען געווען פערלאפען מיט טרעהרען

— איך דוכט זיך נאר, אז איהר האט מעהר נישט וואס צו זאגען, מיר וועלען אייך פרעגען און איהר וועט זיך איבערצייגען, אז איהר האט אונז נאך פיל צו דערצעהלען, פערשטעהט אז איהר בעשטימט אייער גורל, אז מיר זוכען אויסוועגען ווי אזוי בעסער און פערשטענדליכער צו ערקלער'ען אייער שרעקליכען טאט

באנעצקי האט גערעדט מיט אזא טאן, אז ביי דער ארעסטאנטקע איז אפגענומען געווארען איהר קאמפ-אפשקייט און ענטשלאסענקייט, די האט זיך אביסעל פערטראכט און דערנאך געפרעגט

— וועגן וועט מיך פערהערען

— איך אליין מעהר וועט קיינער דערביי נישט זיין

פרוי ראזען האט מעהר נישט געענטפערט האט זיך אויפגעשטעלט און איז נאכגעגאנגען באנעצקין טריט ביי טריט ביז זיין קאבינעט

— ביטע זיצט, האט באנעצקי געזאגט, אריינקומענדיג אין צימער, בערוהיגט אייך אביסעל און דאן וועלען מיר אנהויבען שמועסען, זאל דאס ביי אייך נישט הייסען קיין פערהער, קיין אויספארשונג, נאר א פשוטער פריינדליכער שמועס, בעת וועלכען מיר וועלען קענען קומען צו זעהר אינטערעסאנטע אויספיהרען

די ארעסטאנטקע האט אנגעקוקט דעם קאמיסאר מיט גרויס פערוואונדערונג, זי האט זיך אפילו נישט געקענט פארשטעלען, אז אין דער פאליציי וועט מען רעדען מיט איהר אין אזא טאן, מיט אזוי-כיל מיטגעפיהל, און פערשטענדניש, זי האט בעקומען גרויס צוטרוי צום קאמיסאר, וועלכער איז געזעסען אקעגען איהר און האט געווארט אויף זיינע פראגען

— איך ווייס ווי אפצושאצען אייער פסיכישען צושטאנד, האט באנעצקי געזאגט, אבער איהר דארפט אייך נעהמען אין די הענד, נישט פערצווייפלען און נישט רעזיגנירען, ס'איז נויטיג א פולשטענדיגע אויפקלערונג פון דעם ענין, ס'זאל נישט בלייבען קיין איין אונפערשטענדליכע זאך, דערווייל איז עס נישט אזוי, ווען איך האב זיך נאכאמאל אריינגעטראכט אין אייערע ענטפערען וואס איהר האט מיר געגעבען, האב איך זיך איבערצייגט, אז נאך נישט אלץ איז פאר מיר קלאר.

(פארטזעצונג קומט)

ווי אזוי ער האט דערמארדעט די מוטער מיט דער טאכטער

דערצעהלט דער מערדער פון גרויזאמען מארד פון די צוויי יודישע פרויען אין מאשציסק

מיט איינציגע טעג צוריק איז אין מאשציסק ערמארדעט געווארען די יודישע פרוי שלאף מיט איהר טאכטער פייגע.

דער מערדער טאדעאוש זיך, איז ארעסטירט געווארען. אין משך פון דער אויספארשונג האט דער ארעסטירטער מערדער דערצעהלט שוידערליכע פרטים, ווי אזוי ער האט אויסגעפיהרט דעם מארד.

ער האט איבערגעגעבען:

מיט 5 טעג פריהער האט ער זיך בעשלאסן צו דערמארדען די שלאפס. דעם טרויעריגען שבת צונאכטס האט ער גענומען א שטיק אייזען אין דער האנד און איז אוועקגעגאנגען אויספיהרען די בלוטיגע שחיטה. געווען איז עס א־רום 8 א זייגער און ווייל ער האט קיינעם נישט געטראפען, האט ער ער דערווייל זיך בעהאלטען אין קלאזעט.

ווען זיך האט געזעהען, אז פרוי שלאף איז שוין דא אין דער היים און גענומען ארבייטען זאקען, איז ער אריינגעגאנגען אין שטוב און ערקלערט דער שלאף, אז ער געהט פון דער ארבייט פון א שכן מיט'ן נאמען שפיגלער און ער האט געבעטען א קוק צו טון, צי די וואנד איז שוין טרוקען, וועלכע ער האט מיט עטליכע טעג צוריק פערמאכטען. פרוי שלאף האט גענומען א לאמפ אין האנד אריין און אריינגעפיהרט אין צימער, וואו די וואנד געפונט זיך. אין דעם מאמענט האט זיך ארויסגענומען דאס אייזען פון הינטער די פאלע און דערמיט מיט דעם גאנצען כוח דערלאנגט דער שלאף אין קאפ אריין. פרוי שלאף איז אומגעפאלען מיט די פלייצעס אויף זיכ'ן. דער מערדער האט דאן גענומען זיין קרבן און ארויפגעווארפען אויפ'ן בעט.

פרל. שלאף איז פונקט אין דער דאזיגער צייט אהיימגעקומען. זיך, דערהערענדיג איהרע טריט איז ארויסגעלאפען פון שלאף־צימער און אריינגעלאפען אין קיך צו פייגע'ן. דאס מיידעל האט, פערוואונדערענדיג געפרעגט: „וואס פאר א גאסט אזוי שפעט ביינאכט, וואו איז מיין מאמע?" דאס האט אויך געהערט א געוויסער זינגער, וועלכער האט זי בעגלייט אהיים, זיך האט געענטפער'ט, אז זי איז אין שלאף־צימער און ביידע זענען זיי אהין אריינגעגאנגען. דאס מיידעל, דערזעהענדיג, אז די מוטער ליגט אין א קאלוזשע בלוט אויפ'ן בעט, האט זי זיך אויסגעצויגען צו זיכ'ן און א געהויבען שטארק שרייען. זיך האט מיט דעם אייזען דערלאנגט אויף איהר איבער'ן קאפ און דאס מיידעל איז א־ריינגעפאלען אויף דער ערד.

זייענדיג איבערצייגט, אז ביידע קרבנות זענען שוין טויט, האט דער מערדער אוועקגעלייגט דאס אייזען און ארויסגעגאנגען אין פארהויז, כדי צו פערמאכען די טיר, וואס קומט פון דרויסען, אז עס זאל עמיצער נישט אנקומען.

ווען זיך איז צוריקגעקומען אין צימער, כדי עס דורכצופלינדערען, איז פלוצים פרוי שלאף געשטאנען אויף די פיס. זי האט מיט אלע כוחות ארויסגעשטופט זיכ'ן פון זיך און געוואלט אנטלויפען. דער מערדער איז איהר נאכגעלאפען און מיט דעם גרויזאמסטען בארבאריזם האט ער די שוין־פערוואונדעטע פרוי א־געהויבען ווידער צו דעקען מיט דעם אייזערנעם האמער, ביז זי איז אנידערגעפאלען. דער מערדער האט די אומגליקליכע פרוי אריינגעווארפען אין תבואה־מאגאזין און דאן מיט די קלעצעל פון די שטיוועל אנגעהויבען שרעקליך שלאגען און טרעטען זאויפ'ן קאפ פנים און ברוסט־קאסטען.

טרעטענדיג מיט די פיס די אלטע שלאף, האט זיך פלוצים דערהערט, אז פייגה קרעכצט אין שטוב, ער איז אהין אריינגעלאפען און אויף פייגה'ן מערדערליך געטרעטען מיט די פיס. דערווייל האט די אלטע נאך געקרעכצט, איז דער מערדער ווידער אהין צוריקגעגאנגען און אזוי לאנג געשלאגען ביז די אלטע האט אויסגעהויכט איהר לעצטען אטעם

דער באנדיט איז דאן ווידער א־ריינגעקומען אין שטוב און דערמוטשעט ביז צום טויט זיין צווייט קרבן פייגה שלאף.

נאכדעם ווי ביידע קרבנות זענען פאקטיש שוין געווען טויט, האט דער מערדער אנגעהויבען צו פלינדערען אין שטוב. ער האט געפונען געלד און צירונג, עס איינגעוויקעלט אין א טיכעל, אויסגעטון די שטיוועל, וועלכע ער האט גענומען אין דער האנד און דאן מיט דער הינטער־טיר אנטלאפען אהיים.

איידער דער מערדער איז נאך אריינגעגאנגען אין שטוב האט ער גענומען דעם זאק־רויב און בעגראבען אין דער ערד אויפ'ן הויף. ער איז דאן צוריקגעגאנגען אין הויז פון די שלאפס, אנגעלעגט א פייער, כדי צו פערווישען די שפורען פון מארד.

דער חרם פון רבנו גרשם

דער פערבאט אויף צוויי ווייבער

פון ב. ערד

נאך דער תפלה איז איהם גרינגער געווארען, און מיט בענייטען מוט האט ער זיך אומגעקעהרט צו דער קראנקער. און ווי פערוואונדערט איז ער געווארען ווען ער האט דערזעהן אין איהר פנים א פלוצלינגדיגע ענדערונג, איהרע באקען, וואס זענען געווען טויט בלאס, האבען זיך גענומען רויטלען און איהר שטילע ברוסט האט אנגעהויבען אטעמען פריי און זיכער.

פול האפנונג און גלויבען, אז זיין תפלה איז אנגענומען געווארען האט ער זי גענומען היילען, פון טאג צו טאג איז איהר געווארען אלץ בעסער און בעסער, און ענדליך האט זי געעפענט די אויגען. זי האט איהם דערזעהען און געפרעגט:

— ווער ביזטו?

— דיין האקטאר, גנעדיגע פרינצעסין, וואס וויל דיך געזונט מאכען, מיט גאטס הילף — האט רבנו גרשם געזאגט.

עטליכע וואכען האט ער נישט אפגעטראטען פון איהר בעט. טאג און נאכט האט ער זי געהיט און געהיילט און זי האט שוין געקאנט אראפגיין אביסעל פון בעט. און ווען רבנו גרשם האט זי שוין דערקלערט פאר פולשטענדיג געזונט, איז ער געבראכט געווארען פאר'ן קייסער.

מיט פרייד האט איהם דער קייסער אויפגענומען. ער האט איהם שטארק געדאנקט און געלויבט און געזאגט:

— פופציג טויזענט דוקאטן וועט זיין דיין לוין, היינט קריגסטו דאס געלט.

— גרויס איז דיין חסד, דערהויבענער קייסער.

— האט געזאגט רבנו גרשם — נאר זיי מיר מוחל, איך וויל נישט דאס געלט.

— צו ווילניג? — האט דער קייסער זיך געוואונדערט.

— א, ניין, עס איז א גרויסע בעלוינונג, נאר איך וויל בעטען עפעס אנדערש.

— וואס נו, זאג וואס דו ווילסט.

— דערבארעמדיגער קייסער, האב רחמנות אויף מיין פאלק און צע־יס די בייזע גזירה. טרייב נישט ארויס מיינע ברידער, די זענען דיר געטריי, א בלבול האבען שונאים אויסגעטראכט אויף אונז, די יודען זענען נישט שולדיג אין דער שריפה, איידעלער קייסער דערבארעם דיך.

— דיינע ברידער וועלען דיר געוויס בעסער בעצאהלען, ווען איך וועל בטל מאכען די גזירה? האט דער קייסער געפרעגט.

— ניין, גנעדיגער הערשער, — האט רבנו גרשם געענטפערט — איך שווער ביי גאט, אז איך טו דאס נישט פאר געלט, איך טו נאר מיין חליכט צו מיינע ברידער.

— געפעלסט מיר — האט דער קייסער נאך לאנג טראכטען געזאגט, — ביזט נישט געלטגייציג, האסט גאט אין הארצען. דיין בקשה וועט ווערען דערפילט. די גזירה וועט נאך היינט ווערען בטל.

איבער'ן גאנצען לאנד האבען יודען זיך געפרעהט און געמאכט א יום־טוב. גאט געלויבט און געדאנקט און רבנו גרשמ'ס נאמען געהויבען און געריהמט.

די גוטע דבורה, רבנו גרשמ'ס ערשטע ווייב, איז געווען דער גליקליכסטער מענש אויף דער וועלט. די גזירה איז בטל געווא־ען און איהר מאן איז געווען דער גוטער שליח. נאר מעליטא, זיין צווייטע ווייב איז נישט געווען צופרידען. זי האט גאר קיין פרייד נישט ארויסגעוויזען. זי איז גאר אר־ומגעגאנגען א פערזאומערטע, און אז רבנו גרשם האט זי געפרעגט וואס זי איז פערזאר־גט האט זי געזאגט אז ער האט געדארפט נעהמען דאס געלט פון קייסער. און רבנו גרשם אין זיין גרויס ליבע צו איהר, האט איהר דאס פערשוויגען, ער האט איהר נאך צוגעזאגט אז וויפיל געלט זי וועט וועלען וועט ער איהר געבען, נאר זי זאל זיך נישט זארגען.

און דער הויפט־מיניסטער האט געברענט פאר צארן. רבנו גרשם האט צושטערט זיינע פלענער, און ער האט בעשלאסען ס'ערשטע זיך נוקם צו זיין אן איהם און דערנאך אין אלע יודען, און ער האט געזוכט א געלעגענהייט פאר זיין פינסטערער נקמה. (ווייטער קומט).

ציהונג פון דער מלוכה־לאטעריע

5־טע קלאס — 6־טער טאג

15,000 zł. na Nr. 84467

Pi 5000 zł. na N-ry 37290 74678 89188 130000.

Po 2000 zł. na N-ry 13032 3953 57483 62429 74924 83713 84035 96965 112440 119985 134019 146710.

Po 1000 zł. na N-ry 4433 12973 13692 23355 27906 28085 29515 33467 36018 38878 41267 41689 43774 49597 63134 65417 69072 69359 69861 72204 72631 76268 76945 80402 84015 85921 87985 90878 94954 97462 110665 114258 116636 136752 138802 138844 140069 149467.

Po 250 zł. na N-ry:

33 34 63 114 58 305 45 620 27 708 97 810 11 208 978 1624 2090 125 506 61 96 675 737 38 68 835 62 67 3004 35 38 57 162 205 7 40 87 357 78 81 84 571 91 656 777 813 78 919 48 63 4275 388 562 640 72 784 852 80 909 55 5043 149 293 327 65 416 18 89 95 542 644 754 924 6007 194 256 390 613 782 7034 216 374 575 702 8 918 8274 492 567 69 655 59 730 63 915 9128 291 687 709 890 918 96 10511 33 90 866 11133 206 416 28 36 588 609 27 776 822 938 12147 82 297 457 566 94 609 769 74 863 13034 94 106 52 208 84 560 77 672 78 760 942 14095 279 366 78 448 525 67 70 939 15136 284 324 417 815 67 78 16216 607 729 924 17033 118 235 480 515 77 651 62 18524 607 48 839 84 19174 301 97 439 530 66 98 2033 539 606 34 78 756 838 21031 409 15 46 86 563 67 609 22 49 55 797 989 22058 77 80 106 9 73 222 72 344 522 204 78 655 700 36 66 811 23257 329 719 820 24 902 12 24031 51 236 512 38 642 82 744 818 30 902 51 70 95 25119 83 250 72 307 403 20 50 26109 61 385 422 74 502 85 604 789 808 27058 116 201 7 383 670 722 896 933 58 70 28124 334 41 540 67 605 47 90 721 804 29082 207 39 88 321 50 69 506 76 96 98 639 710 14 902 35 30279 99 375 88 473 518 28 54 913 31010 788 859 933 32002 112 34 285 306 69 75 431 584 743 60 840 45 59 79 990 33023 56 59 136 76 90 225 66 430 706 830 34036 182 289 3[illegible] 609 723 43 59 35289 429 32 633 759 88 908 36905 87 343 439 37096 232 76 356 468 747 954.

38315 65 513 51 708 44 834 920 39052 80 98 122 219 31 65 95 566 95 864 80 934 40057 342 41012 133 58 213 509 871 963 42639 738 848 96 43090 177 205 86 416 36 563 90 729 54 89 871 905 14025 250 425 70 71 675 700 86 835 60 909 91 45002 42 189 211 761 976 79 46050 100 57 233 612 17 72 778 927 47035 120 67 229 396 411 529 644 48 757 77 48026 51 137 301 58 401 27 721 866 934 49315 411 14 40 48 561 808 85 50455 809 43 68 952 51183 205 750 976 92 52001 97 157 273 356 61 63 88 405 74 723 919 75 53055 232 44 89 326 76 84 478 83 589 633 730 849 69 54076 106 270 71 489 500 7 75 654 779 836 41 956 72 55013 169 208 50 61 339 53 92 481 82 586 684 725 918 22 56032 66 322 36 450 592 616 21 58 776 80 93 813 62 935 63 57130 43 47 247 72 363 461 519 59 73 58058 255 62 73 444 507 610 14 45 73 760 803 95 75 83 89 59027 60 95 152 87 89 472 510 751 54 906 75 60026 27 29 63 174 387 98 456 565 762 78 822 72 941 51 61127 44 74 92 834 678 736 815 27 72 62190 328 483 553 78 632 66 855 61 97 924 45 63245 420 43 751 869 64171 214 94 309 37 781 811 21 98 65092 179 615 86 798 808 46 75 909 55 66056 117 61 65 98 247 74 324 37 401 519 645 726 88 [illegible] 67083 303 48 411 37 58 595 612 45 89 99 809 30 68052 261 64 78 300 31 23 485 507 23 37 047 76 823 70 910 78 69035 142 261 372 601 12 711 15 98 878 966 70100 293 309 34 75 82 89 517 93 624 84 829 71096 252 384 400 534 74 610 37 732 85 72056 127 248 698 724 35 802 916 73071 174 666 745 881 74001 37 90 183 216 47 54 337 46 53 493 711 834 98 946 49 82 75090 516 624 758 828 55 989.

76090 195 204 69 358 533 771 867 901 33 77071 110 13 34 473 501 77 606 8 708 65 989 78074 337 73 423 619 79157 236 70 76 334 575 896 916 35 90 80103 4 99 533 602 13 27 701 29 205 42 81060 316 79 579 606 80 736 859 73 908 32 42 82001 75 87 162 290 301 2 613 762 835 83008 42 174 246 421 59 587 89 637 723 72 818 84309 65 77 428 30 31 547 87 609 894 85208 527 631 86050 136 361 587 652 67 801 82 975 84 87006 17 [illegible] 180 223 72 621 29 730 70 88008 154 624 51 619 40 831 916 36 69 89031 42 90 106 60 243 302 5 498 510 642 768 813 97 90017 92 223 34 43 85 422 603 32 722 91083 293 488 640 67 755 73 92022 208 365 654 769 993 93036 82 105 239 63 351 57 543 77 93 543 94 769 817 979 94200 302 29 484 641 72 741 43 67 95001 2 34 38 230 340 58 627 31 89 871 96022 224 334 85 515 17 41 668 874 97113 65 377 420 92 699 815 917 52 72 98207 61 99 482 707 28 837 903 94 99013 93 115 73 360 602 24 514 97 794 100013 116 73 348 573 867 957 101083 151 339 52 510 29 687 776 834 945 102130 84 218 329 514 87 689 919 61 82 103005 97 174 224 332 435 81 96 624 701 22 104099 127 233 89 318 495 571 709 25 98 847 105069 206 395 416 48 59 667 726 832 920 90 106031 57 69 151 52 53 71 459 598 626 935 107167 284 340 408 75 526 646 51 95 745 53 863 85 904 32 66 108009 184 237 455 584 826 98 946 109139 53 80 313 597 609 14 32 92 711 20 820 37 110064 65 162 96 338 453 77 632 702 812 41 908 74 111143 62 504 33 609 34 822 87 92 112026 44 48 200 2 368 426 516 605 13 14 724 841 113103 60 84 302 405 52 659 97 838.

114030 38 99 119 49 70 321 25 828 33 62 933 115052 68 122 62 246 408 780 852 920 51 116027 101 04 572 682 711 16 31 117287 454 777 118052 103 17 540 70 924 119034 116 43 70 232 52 437 42 599 614 79 711 845 966 120106 33 41 284 332 57 72 6[illegible]8 733 121201 88 94 320 689 795 802 939 122188 410 48 80 97 545 866 81 94 976 123017 140 208 77 346 418 64 509 666 731 82 828 912 124109 57 579 708 815 22 125069 68 91 283 449 513 690 808 997 126062 372 436 535 63 761 85 814 979 127059 147 315 79 505 15 40 672 816 49 959 128042 84 336 478 737 61 844 996 129011 34 454 76 80 517 628 85 770 83 800 77 957 64 65 130176 259 82 368 450 525 83 98 716 980 131001 564 830 82 132067 106 48 255 68 455 541 641 740 71 964 83 91 133159 279 300 29 453 556 648 134061 95 262 306 28 88 697 786 818 981 135013 292 438 557 69 625 740 838 99 980 136159 204 306 477 660 72 707 871 947 137030 48 127 72 352 96 759 864 138069 253 68 488 540 684 818 42 58 67 990 18 72 83 139074 158 316 50 63 580 759 940 140081 188 267 424 35 79 536 623 708 82 906 18 57 141051 141 325 49 66 76 486 635 781 807 9 912 85 142057 220 449 5167 36 934 51 64 143045 108 67 260 96 344 46 456 620 777 144150 239 50 391 405 542 84 96 704 8 800 952 145202 301 18 411 546 643 767 813 908 146022 98 204 20 28 425 639 892 969 81 89 147119 351 542 718 862 979 148044 147 252 781 864 149004 48 106 15 32 244 61 328 90 407 77 526 30 655 717 24 831 150032 239 88 309 561 739 921 51 57 92 151014 289 328 70 92 448 514 42 728 59 89 99 843 961 152283 372 513 82 745 903 67 96 153078 173 224 54 314 419 51 64 519 666 804 56 70 963 154022 333 795 886.

CIĄGNIENIE POPOŁUDNIOWE.

10.000 zł. na Nr. 101121

Po 5000 zł. na N-ry 80289 151582.

Po 2000 zł. na N-ry 13964 33348 56501 60676 69649 73036 75650 76038 92957 93553 95374 95418 113197 135570 136619 163513 138142.

Pi 1000 zł. na N-ry 14426 16196 7220 8076 23306 26442 36040 48428 52239 56762 63173 64452 65023 67710 71866 73372 74352 75101 80501 97835 98431 102891 107807 119412 122701 124510 131763 136903 145333.

Po 250 zł. na N-ry:

23 31 189 205 28 357 487 592 704 59 958 1353 74 825 64 939 2391 453 95 577 614 754 72 807 50 978 3211 346 64 741 536 4021 101 72 81 82 204 302 24 94 450 91 543 47 54 775 964 5039 77 139 389 484 931 67 6123 368 700 935 7340 8103 371 557 930 9106 25 58 285 314 487 530 10184 201 86 480 619 28 33 88 97 743 82 11039 69 99 196 214 67 353 405 97 591 829 87 12002 89 256 430 525 91 631 43 54 862 919 13061 156 72 236 38 78 474 554 671 840 14036 75 114 26 78 413 547 661 782 989 841 15062 302 48 59 674 823 952 83 84 16127 638 85 713 884 17010 15 228 45 730 18152 299 365 442 57 616 741 965 19145 89 93 375 406 6 91 588 621 743 938 20070 87 362 574 726 58 881 98 925 26 21097 315 535 640 57 79 889 967 22040 141 69 228 44 51 448 69 576 638 97 786 828 915 23 32 23001 401 3 630 82 809 78 84 24003 10 43 100 65 252 331 71 442 569 628 47 720 845 981 25015 35 52 77 256 351 432 506 35 733 85 824 26064 113 34 43 70 479 90 649 64 27009 154 84 236 373 407 8 545 612 774 934 28016 97 359 495 531 618 26 58 67 99 701 22 881 29042 24 9393 456 79 556 737 97 30011 53 194 529 604 730 35 844 89 31173 307 437 688 710 818 35 45 87 913 29 63 79 82 32005 34 147 74 720 876 924 60 33246 433 51 603 70 816 41 957 34291 325 27 78 85 442 722 35256 307 49 400 41 559 88 614 803 11 950 67 36325 420 559 689 97 763 911 37146 59 327 72 474 543 613 730 825 98.

38204 331 445 617 839 907 64 78 39042 66 88 272 491 577 613 40231 338 90 495 578 83 84 608 846 985 94 41031 374 404 521 839 42027 239 424 28 652 951 43144 428 49 718 827 977 98 44322 505 606 788 829 905 12 64 45091 166 84 207 467 84 93 604 22 735 84 836 999 46039 51 401 583 600 46 47058 113 356 458 611 842 48074 375 460 589 677 718 65 809 45070 77 88 106 77 373 413 677 763 64 832 98 971 50183 212 71 368 456 73 99 560 84 691 736 51133 428 90 636 754 63 65 96 828 52070 314 644 87 96 703 64 843 935 53393 467 84 514 649 808 76 80 54033 58 191 284 584 704 57 837 984 55049 133 46 269 303 47 453 88 562 730 885 56085 119 40 50 52 254 89 325 441 88 524 26 30 93 680 778 96 914 97010 266 94 313 560 58173 310 21 829 903 59329 410 653 703 920 60012 85 170 289 519 788 829 38 61140 256 447 88 581 857 62097 108 10 304 551 78 624 761 841 50 51 65 95 63029 69 561 631 43 79 811 908 64006 174 202 15 333 43 414 81 520 661 90 718 872 946 94 65039 271 340 463 592 96 705 56 841 73 930 38 69 66140 371 497 532 647 805 54 67088 182 209 49 338 416 560 90 651 63 751 68005 304 89 432 689 726 69 69209 36 82 334 413 22 33 564 614 70193 264 335 515 68 709 18 46 897 71128 249 51 591 611 948 72085 89 134 97 210 22 315 65 443 59 771 73122 203 25 320 42 53 71 501 67 606 45 784 817 18 64 947 74163 213 90 324 418 61 510 42 82 813 75013 22 154 246 48 380 586 656 750 878 952 62 71.

76000 27 92 113 36 60 235 488 527 600 81 710 85 77080 166 205 305 784 76061 141 299 333 437 827 79032 88 317 21 437 54 70 87 589 894 39 80052 153 61 95 310 410 72 83 504 818 50 935 81155 315 43 560 99 612 74 83 749 68 805 23 82027 123 46 393 537 75 648 83274 473 676 715 38 827 84107 272 360 67 90 442 771 81 890 85001 32 48 85 97 355 88 420 58 89 832 86112 57 216 350 406 574 613 76 773 800 31 52 842 44 87306 99 407 32 520 615 820 23 946 88066 113 96 492 574 740 67 95 89139 286 479 730 834 68 90204 576 721 40 51 86 884 975 91036 137 496 527 29 691 919 46 85 92039 50 58 116 312 73 423 90 517 629 43 795 988 93174 251 68 499 94064 65 214 384 541 47 59 857 95199 299 368 408 42 654 786 832 99 907 27 96014 158 237 438 574 643 57 792 97003 38 80 115 426 66 560 77 684 768 77 818 95 953 73 98251 353 56 407 540 98 615 817 995 99155 68 269 351 443 547 58 83 703 24 821 100033 136 290 310 651 715 25 35 87 878 946 50 101067 210 557 633 76 785 855 75 102178 234 53 86 97 461 823 976 103013 113 87 241 54 76 346 89 412 707 893 104084 148 54 85 580 651 52 814 105071 94 170 295 310 405 25 719 90 892 106011 170 329 40 46 512 56 812 10758 336 418 54 823 25 108107 72 226 432 51 82 99 695 724 825 952 109112 31 238 371 95 403 62 511 746 65 814 22 45 110224 61 82 301 430 41 707 70 843 924 77 111067 86 492 523 45 97 882 960 78 112004 19 42 312 404 518 19 755 868 93 989 113096 118 390 523 763 70 804.

114290 387 406 619 84 844 46 115001 437 459 632 716 78 930 50 61 116078 94 127 76 211 75 484 532 753 942 117150 99 771 876 976 118122 85 289 362 588 675 97 723 825 119103 213 38 343 71 440 518 48 76 771 811 38 945 120446 81 212 53 88 614 35 43 717 858 83 98 996 121019 233 315 92 95 423 61 83 508 651 825 122303 450 515 73 638 928 33 123086 147 227 414 72 82 627 98 761 893 124024 173 98 203 475 533 88 611 61 85 738 67 899 941 125056 132 427 63 77 86 589 675 703 13 86 126010 127 209 29 768 863 910 127085 287 478 534 88 671 708 128002 39 289 453 72 93 718 812 42 915 129013 163 68 85 97 263 338 460 83 558 615 745 872 956 99 130016 49 137 51 266 339 463 514 41 82 647 715 927 131038 188 318 430 532 610 30 701 132233 368 558 67 78 86 623 133050 341 517 57 658 802 41 922 81 99 14249 350 60 558 704 868 135047 87 213 307 97 406 917 18 166194 246 492 575 742 883 904 137115 58 74 213 65 416 521 53 683 89 731 801 94 4138103 46 82 310 410 29 502 679 705 808 132256 515 614 957 59 89 140058 261 76 78 86 502 70 645 772 907 24 86 141070 181 362 518 35 72 77 743 856 87 911 142063 73 80 159 382 93 418 67 603 20 25 721 836 143041 67 102 17 53 306 449 742 982 144022 255 459 516 605 42 67 721 38 59 90 872 920 145012 25 49 55 56 531 87 658 838 907 67 78 146061 175 450 66 564 95 820 30 56 147067 101 71 343 528 607 26 836 932 148081 351 69 92 764 921 149181 349 78 97 508 698 150037 45 123 257 [illegible] 53 527 656 847 939 40 151141 44 91 360 [illegible] 78 577 640 764 899 152026 54 89 149 602 16 51 947 153208 365 572 67 24 741 81 806 154069 71 88 422 560 712 18 36 863.

טוריסטיק און לאנדקענטשאפט

וועכענטליכע ביילאגע

אין דעם ערשטען יודישען אינסט־וקטארען־לאגער

(פון אנ'אויספלוג)

נאך א צוויי־שעה'דיגער נאכמיטאג־פויזע, קריכען מיר ארויס פון אינזער בעהעלטעניש, וואוהין דער רעגען האט אונז געהאט פאריאגט און נישט קוקענדיג אויפ'ן שטארקען ווינד, וועלכער האט ווייטער געבושעוועט אויפ'ן בארג, קריכען מיר ווידער ארויף אויפ'ן שפיץ פון קוקול. דער ווינד לאזט אונז אבער בשום אופן נישט איינשטיין אויף די פיס און מיר זענען זיך געצוואונגען אנידערצולייגען. אויפ'ן בארג הערשט, טראץ די גרויסע היצען אין טאל, א מורא'דיגע קעלט, אז די הענד ווערען אונז פערשטארט און מיר מוזען זיי אנווארימען מיט אונזערע הויכען.

ווייזט אויס, אז דער ווינד האט סוף כל סוף דאס זייניגע געטון — ער האט פונאנדערגעיאגט די וואלקענס און אליין אויך אוועק און פאר אונזערע אויגען האט זיך ענטפלעקט די פאנאראמע פון גאנצען טשארנאהארער בארג־פאס: געגענאיבער אונז, זעהען מיר, „האווערלע“ (דער גרעסטער טשארנאהארער בארג־שפיץ 2085 איבער'ן ים־פלאך) לינקס — דעם ארויסשטארנדיגען „פיעטראס“ (2022), רעכט'ס — „קאסטשיצע“ (1585), טיפער — „טורקול“ און „שפיטשי“.

אויפ'ן שפיצבארג האלט אונז אונזער קאמענדאנט א לעקציע, וועגען דעם געאלאגישען כאראקטער און אייגענשאפטען פון די טשארנאהארישע בערג. פון דער לעקציע דערוויסען מיר זיך, אז די בערג שטאמען פון דער אזוי־גערופענער אייז־עפאכע, אז זייערע שפיצען זענען פלאך, אהן אפגרונדען, די בערג זענען בעוואקסען מיט גראז און נישט בלויז, וואס זיי זענען צוטריטליך פאר יעדען טוריסט, נאר עס איז זאגאר געוואונשען, אז יעדער פרישער טוריסט, זאל אויף זיי שטעלען זייערע ערשטע טריט, כדי אויף זיי זיך צו לערנען גיין אויף אנדערע בערג.

ארום צוויי א זייגער שטעלען מיר צו ארדענונג, אום צוריקצומארשירען צו אינזער לאגער. האלטנדיג זיך אבער אן די טוריסטישע פרינציפען, קיינמאל נישט צוריקצוגיין מיט דעם וועג, וועלכען מ'איז געקומען, גייט איצט אונזער מארשרוט אין אנדערען סדר:

פון קוקול אראפ, נעמען מיר דעם וועג מיט דעם בעסקידען־פאס (רויטע צייכענס) אין דער ריכטונג צו קיטשערא. דער אראפגאנג איז גענוג משופע, אבער א זיכערער, ווייל ער איז בעוואקסען מיט גראז.

אראפגייענדיג פון „קיקול“ מיזען מיר זיך אבער ווידער אויפהייבן, כדי צו דערגרייכן דעם בארג־שפיץ פון „קיטשערא“ (1201). אויף „קיטשערא“ זעהען מיר דעם פרוט־טאל, דעם פרוט, וועלכער שלענגעלט זיך צווישען בערג און שטעטלעך, די שטעטלעך: ווארעכטע, טאטאראוו און ווארעניענקע.

פון קיטשערא גייט שוין דער וועג כסדר בארג־אפ. אונטערוועגס שטויסען מיר זיך אן אן הוצולען, וועלכע זענען בעשעפטיגט ביי זייערע ערד־ארבייטען. מיר פערבינדען מיט זיי שמועסען וועגען זייער לעבענס־שטייגער א.ד.ג. אזוי ארום זאמלען מיר צו ביסלעך עטנאגראפישע מאטעריאלען, וועלכעס גייט אריין אין פראגראם פון אונזער לאגער.

נישט ווייט פון ווארעכטע האבען מיר ווידער א גרויסאר־מיגען אויספליק אויף ווארעכטע מיט איהר הערליכע בריק און באהן־וויאדוקט.

4 א זייגער קומען מיר אן קיין ווארעכטע, וואו מיר בעקומען א צוויי־שעה'דיגען אפרוה. במשך פון די צוויי שעה כאפען מיר דערוויילע א באד אין פרוט, וועלכע איז אונז נאך דעם שווערען מארש אין די היצען זעהר צונוץ געקומען. די באד האט נאר געהאט איין חסרון, ווייל מיר האבען בעקומען וועלפישע אפעטיטען און וואס צו עסען איז נישט געווען און מיר האבען זיך דעריבער געיאגט צום באהן, וועלכע פאהרט אפ 6 א זייגער צו אונזער לאגע אין ווארעניענקע.

אין ווארעניענקע, אויפ'ן באהנהויף ווערען מיר אפגעווארט פון די רעשט חברים, וועלכע האבען צוליב פערשידענע סבות נישט געקענט בעטייליגען זיך אין דעם אויספלוג, פון וואו אויס מיר מארשירען שוין צוזאמען צום לאגער, און מיר האבען די געלעגענהייט זיך איבערצוצייגען, אז הינט מיר האבען אדורכגעמאכט במשך פון טאג א שווערען און ווייטען וועג, זענען מיר גארנישט הינטערשטעליג געבליבען פון אונזערע חברים, וועלכע זענען געבליבען אינדערהיים.

אין לאגער דערווארטען אונז געדעקטע טישען מיט'ן אמת'ן מיטאג, וועלכעס ווערט פון אונז געשמאק אויפגעגעסען. נאך עס, ווי מיר טיילען זיך מיט די איבריגע חברים מיט די איינדריקען, מעלדעט אונז אונזער קאמענדאנט, אז דער מארגענדיגער טאג, וועט זיין א פרייער, כדי זיך ווי געהעריג פארצוברייטען צו שווערערע און ווייטערע אויספלוגען.

ל. נ.

הוצולטשיזנע אלס עטנאגראפישער געביט

(איינדרוקען פון א בעזוך)

פאלט מען אריין צווישען די הוצולען, דאכט זיך אויס, אז מען איז מגולגל געווארען מיט א פינף־זעקס הונדערט יאהר אויף צוריק, מיט דעם אונטערשייד נאר, וואס דאס לעבען מיט הונדערטער יאהרען צוריק קענען מיר פון בעשריבענע היסטאריעס און פון ווייניג איבערגעבליבענע אנדענקענ'ס און דא, אין הוצולטשיזנע, צווישען די הוצולען, האבען מיר עס רעאל, לעבעדיג און בולט פאר די אויגען.

זעלטען צו בעמערקען דא, צווישען דער נישט יודישער בעפעלקערונג סמנים פון דער אייראפעאישער קולטור, זיי פיהרען דעם זעלבען־ארט פרימיטיווען לעבען, וואס עס האבען געפיהרט זייערע עלטער־עלטער־זיידעס, ווערט מען קראנק, רופט מען דעם זנאכער, נישט דעם דאקטאר, בע'גנב'עט מען וועמען, גייט מען צו דער כשוף־מאכערין, נישט צו דער פאליציי.

סיי אבער די זנאכערס, סיי די כשופמאכער, זענען שוין דערפאר נישט אזוי פרימיטיוו־נאאיוו; אין זיי ליגט שוין דער גרויסשטעטישער, ראפינירטער שארלאטאניזם אין די ביינער און האלטען פעסט זייערע קרבנות אין די הענד.

בכלל זענען די הוצולען א שבט פון בארג־פאסטוכער און קליינע ערד־בעזיצער, נאר אזוי, ווי די ערד איז א בארגיגע און א הארטע און גיט ווייניג־וואס פון זיך ארויס, זענען כמעט, ביז מיט עטליכע יאהר צוריק אלע ערד־ארבייטער, געווען בעשעפטיגט ביים האקען די געדיכטע בארג־וועלדער, אזוי אבער, ווי דער האלץ־עקספארט איז לעצטענס, כמעט ווי צוריקגעהאלטען, פייפט טאקי דער דלות אין אלע ווינקעלעך, די ארבייטסלאזיגקייט נעמט ארום גרויסע שטחים און טראגט זיך אריבער פון דארף אין שטאט און לייגט זיך ווי א שווערע לאסט אויף די שטאטישער הויפטזעכליך יודישער בעפעלקערונג, וועלכעס מסחר און מלאכה עס איז פון אייביג אן געווען אויסגעשטעלט אויפ'ן דארף.

די הוצולען פארנעהמען זיך אויך א סך (און דאס אפשר דערפאר, ווייל זיי האבען נישט וואס צו טון מיט זייער פרייער צייט) מיט פערשידענע האנד־אויסארבייטונג, ווי וועבעריי, דרעקסלעריי, צעראמיק א.ד.ג., וועלכע דערגייט טיילמאל צו דער מדרגה פון ארטיזם, אזוי אבער, ווי הוצולטשיזנע ווערט אין פערגלייך מיט אנדערע מקומות ווייניג וואס בעזוכט, האבען די אויסארבייטונגען אויף זיך קיין בעלנים נישט און די הוצולישע כאלופעס זעגען דעריבער אסט אנגעפיקעוועט מיט כל־טוב פון פערשיד. שניצערייען און וועבערייען און שטעלען מיט זיך פאר אייגענארטיגע מוזייען.

הוצולטשיזנע איז זעהר רייך אין לעגענדעס, וואס עס איז אפשר א פועל־יוצא פון דעם פרימיטיווען ארט לעבענס־שטייגער, וועלכער ווערט געפיהרט. הונדערטער און הונדערטער קען מען זיך אנהערען מעשיות וועגען דעם „לעגענדארען“ רויבער דאבאש, א העלד, וועלכער ווערט דא בעשריבען און בעזונגען, ווי יאנאשיק אין די טאטרען, צעהנדליגער ערטער זענען פערבונדען מיט אט די לעגענדעס, אזוי למשל איז הינטער יארעמטשע פערהאנען א גרויסע סקאלע, וועלכע מען רופט „קאמיען דאבאשא“ און די דארפישע בעפעלקערונג ווייסט צו דערציילען, אז דארט, הינטער דעם בארג ליגט בעגראבען דער „פעטער'ל“ דאבאש און אויפן שפיץ פונ'ם בארג איז מאקע אוועקגעשטעלט א צלם לזכר זיין נעביך זינדיגע נשמה.

און אזוי ווי עס קריסטעלט זיך, אזוי יודעלט זיך — אויך זענען די יודישע שטעט און שטעטלעך איבערגעפילט מיט לעגענדעס פון מעשיות, אבער שוין נישט וועגען עפעס א גזלן דאבאש, אבער אנ'אנדערן אוקראינישען פאלקס־העלד, נאר די שטאטישע לעגענדעס זענען פערבונדען נישט מיט קיין אנדערן, ווי מיט'ן בעל־שם־טוב, וועלכער איז טאקי דא אין דער געגענד געבוירען און דערצויגען געווארען, וועלכער האט דא צווישען די בערג געפראוועט זיין התבודדות און בעוויזען זיינע מופתים, וועלכע זענען פאפולער נישט בלויז צווישען דער יוד. בעפעלקערונג, נאר אויך צווישען דער נישט יודישער, אזוי, למשל, ווערט דער קוואל אין לו. א דערפעל נעבען דעלאטין, אנגערופען נישט אנדערש, ווי „באזשע קריניצע“, וואס איז דער טייטש אויף אוקראיניש: גאט'ס־קוואל, ווייל, ווי די לעגענדע דערציילט, האט דער בעש"ט דארט געפראוועט זיינע מקוואות און ביז'ן היינטיגען טאג, ווערט דאס וואסער פונ'ם דאזיגען קוואל בענוצט אויף פערשידענע הייל־צוועקען פאר דער ארומיגער בעפעלקערונג צו פערשידענע מיחוש'ן און חולאת'ן.

א. נאכומאוו.

קאמוניקאט

אין לאנד פון טויזענד אזיערעס און ווייסע נעכט

אויף דער דערמאנטער טעמע וועט ס. נוטקאוויטש האבען א פארלעזונג אין לאקאל פון דער י. נ. פ. ל. (וואולטשאנסקא 35) מארגען, פרייטאג, דעם 15 ד. ח. 9 אווענד.

איינגאנג פריי.

אינטערעסאנטע אויספלוגען פון דער י. נ. פ. ל.

שבת, דעם 16 ה. ח. 10,30 פריה קומט פאר אנ'אויספלוג אין דעם מאריאוויטישען קלויסטער פראנציסקאנער 27. עס וועלען בעזוכט ווערען דער קלויסטער און אלע דערבייאיגע אינסטיטוציעס. זאמעלפונקט: פראנציסקאנער 27, 10,15 פריה, אנפיהרער פר. ש. ראזענמאן.

זונטאג, דעם 17 ה. ח. 10 פריה, קומט פאר אנ'אויספלוג אין „קבוץ באראכאוו“. אנפיהרער פר. ז. שלאגמאן. צוזאמענטרעף — 10 א זייגער פריה אגראדאווע 9.

דעם 18 און 19 ה. ח. קומט פאר אנ'אויספלוג קיין גדיניע, העל, גדאנסק, צאפאט און אדיווע. דער אפפאהר קומט פאר שבת אין אווענד (9,25), צוריקקום — דינסטאג פריה. דער אפצאהל פאר מיטגלידער 30 גילדען, פאר געסט 33 גילדען. דער אפצאהל נעמט ארום רייזע־הוצאות, מיטאגען, נאכטלעגער, בעזוכען און אנד. אנפיהרער פר. ה. מאגאזאניק.

שבת, דעם 23 ה. ח. קומט פאר אנ'אויספלוג אין דער רעדאקציע „רעפובליק“.

שבת, דעם 23 און זונטאג, דעם 24, קומט פאר אנ'אויספלוג קיין טשענסטאכאוו און אומגעגנד. דער אפצאהל 12,50 און נעמט ארום מיטאגען, נאכטלעגער און רייזע־הוצאות. אנפיהרער פר. פ. רייכגאלד,

שבת, דעם 23 ה ח. קומט פאר אנ'אויספלוג אין שטאטישען ארבייטס־הויז. אנפיהרער פר. מ. נאכומאוו.

ווי אלט איז פארט די ערד?

ווי אזוי מען רעכענט אויס די ערד'ס יאהרען?

פון ל. בארארדולין

ווי אלט איז די ערד?

ווי דרייסט און געוואגט אזא פראגע זאל נישט זיין, האבען געלערנטע פארשער דאך געזוכט אויסצורעכענען אנ'ענטפער אויפ'ן גרונט פון פערשידענע סמנים, און זאל זיין, אז דער ענטפער איז ווייט נישט קיין פינקטליכער און ווייט נישט קיין צופרידענשטעלענדער. אייניגע נעהמען אן א מינימום פון אנדערהאלבען ביליאן יאהרען, און אנדערע דערלאזען א מאקסימום פון אכט ביליאן יאהרען, און די הערשענדע מיינונג איז איצטער, אז די ערד איז אלט ארום צוויי ביליאן יאהרען.

וואס אנבעלאנגט די מעטאדען פון אויסרעכענען די עלטער פון דער ערד, זענען זיי זעהר פערשידען. יעדער פארשער טרעטצו מיט זיין אייגענעם מעטאד לויט דעם וויסענשאפטליכען מאטעריאל וואס ער פערמאגט, איין מעטאד איז אזא:

מען גליהט אן אין די לאבאראטאריעס שטיקער אייזען אדער שטיינער און מען לאזט זיך זיי אפקיהלען. פריהער פערצייכענט מען ווי גרויס און שווער דאס שטיק אייזען אדער שטיין איז געווען, און דערנאך בעמערקט מען וויפיל צייט עס געדויערט אז אזא מאסע זאל זיך אפקיהלען ביי די בעדינגונגען, וואס הערשען אין דער לאבאראטאריע.

האט מען גענומען אין אכט ווי גרויס די ערד איז, וויפיל זי וועגט. האט מען געפרובט אויסרעכענען ווי לאנג עס האט געדויערט, ביז זי זאל זיך אפקיהלען, ד. ה. וויפיל יאהרען עס האט געדויערט, אז די ערד זאל ווערען פון דער שטופע פון אנגעגליהטע גאזען ביז דעם מאמענט, ווען עס האבען זיך אויף איהר אנגעהויבען די געאלאגישע פראצעסען. און די רעזולטאטען פון אט די אויסרעכענונגען האבען געדינט אלס מאטעריאל פאר ווייטערע אויסרעכענונגען.

א צווייטער מעטאד אויסצורעכענען די עלטער פון דער ערד איז אזא:

די מאטעריאלען, פון וועלכע די אויבערפלאך פון דער ערד בעשטעהען, ענטהאלטען אין זיך פערשידענע זאלצען, עס פאלען רעגענס; דאס רעגען־וואסער קלייבט זיך צוזאמען אין טייכען, וואס שטראמען אריין אין ימים. בשעת דער רעגען פאלט און בשעת די טייכען שטראמען, שווענקט אויס דאס וואסער ברעקלעך ערד־מאטעריאלען און זאלצען. דאס אלץ ווערט אריינגעבראכט אין די ימים. דאס וואסער דאמפט זיך אויס און פערוואנדעלט זיך אין וואלקענס, די וואלקענס צעגיסען זיך אין רעגענס און פאלען ענדליך צוריק אריין אין די ימים דורך די טייכען. דאס זעלבע וואסער האלט שטענדיג אין צירקולירען ארויף און אראפ, ארויף און אראפ. אבער די ברעקלעך ערד־מאטעריאלען און די זאלצען בלייבען אין די ימים. די ערד־מאטעריאלען זעצען זיך אפ אויפ'ן באדען פון ים. און דער באדען ווערט אלץ דיקער און העכער, און די זאלצען ווערען צעלאזען אין דעם וואסער, און די ימים ווערען אלץ מעהר געזאלצען מיט יעדען יאהר.

היינט־צו־טאג ווייסען מיר וויפיל זאלץ די ימים ענטהאלטען אין זיך און וויפיל זאלץ אלע טייכען צוזאמענגענומען טראגען אריין אין די ימים יעדעס יאהר. אויף דעם גרונט האט מען אויסגערעכענט וויפיל יאהר עס האט געדויערט ביז די טייכען האבען אריינגעטראגען אין די ימים אזוי פיל זאלץ, וויפיל די האבען שוין איצטער. און דאס מיינט, אז מען האט אויסגערעכענט וויפיל יאהרען זענען שוין פאריבער זינט עס זענען דא טייכען און ימים אויף דער ערד.

א דריטער מעטאד אויסצורעכענען די עלטער פון דער ערד איז געבויט אויף דער פארמאציע פון די אזוי־גערופענע „אפגעזעצטע“ (סעדימענטארע) שטיינער.

די אלע מינים שטיינער, וואס זענען איצטער פערהאן אויף דער ערד, קאן מען צעטיילען אין צוויי הויפט־מינים. איין מין שטיינער רופט מען „וואולקאנישע“. די ערד איז אמאל געווען זעהר הייס. אלע מאטעריאלען, פון וועלכע די ערד בעשטעהט, האבען זיך געפונען אין א צעשמאלצענעם צושטאנד, און ווען אט די צושמאלצענע מאסע האט זיך דערנאך אפגעקיהלט און געווארען הארט — האבען זיך די וואולקאנישע שטיינער פארמירט. אט דער מין שטיינער זענען די אריגינעלע מאסע פון דער ערד, וואס איז אמאל געווען צעשמאלצען פון היץ.

דעם צווייטען מין שטיינער רופט מען „אפגעזעצטע“. דער אופן ווי אזוי זיי האבען זיך פארמירט איז אזא:

מען ווייסט איצטער וויפיל אפגעזעצטע ערד מאטעריאל די רעגענס און טייכען טראגען אפ און זעצען אפ אויף די באדענס פון ימים יעדעס יאהר און ווי לאנג עס דארף געדויערן ביז אויפ'ן באדען פון ים זאל זיך אפזעצען א שיכט אנ'אינטש אדער א פוס דיק. מען ווייסט אויך ווי הויך עס זענען די בערג, וואס בעשטעהען פון די אפגעזעצטע מאטעריאלען, ד. ה. וויפיל ערד־מאטעריאלען עס האבען זיך אפגעזעצט אויף די באדענס פון ימים פאר דער גאנצער צייט זינט טייכען און ימים זענען פערהאן אויף דער ערד. און אויף דעם גרונט האט מען אויסגערעכענט, ווי לאנג עס האט געדויערט, ד. ה. וויפיל יאהרען עס זענען פעראיבער זינט רעגענס און טייכען זענען געוואהרען טעטיג אויף דער ערד.

דער חשבון איז מעהר צופרידענשטעלענד ווי דער פריהערדיגער, וואס איז געווען געבויט אויף דער מאס זאלצען אין די ימים; אבער אינגאנצען צופרידענשטעלענד איז ער נאך אלץ נישט.

נאך א מעטאד פון אויסרעכענען די עלטער פון דער ערד איז געבויט אויף די אזוי־גערופענע אוראניאום־ראדיאום אויסשטראהלען. דער מעטאד איז איינער פון די לעצטע מאדערנסטע און דערווייל דער זיכערסטער. און די ערשיינונג, אויף וועלכע אט דער מעטאד איז געבויט, איז אזא.

עס איז פערהאן אין דער ערד א מאטעריאל, אדער א כעמישער עלעמענט, וועלכען מען רופט אוראניאום. דאס איז דער שווערסטער פון אלע כעמישע עלעמענטען. אנ'אטאם פון א כעמישען עלעמענט בעשטעהט פון עלעקטראנען. וואס שווערער דער אטאם איז — אלץ מעהר עלעקטראנען פערמאגט ער. דער לייכטסטער פון אלע עלעמענטען איז דער גאז וואסערשטאף און זיינער אנ'אטאם בעשטעהט בלויז פון איין עלעקטראן. דער שווערסטער פון אלע עלעמענטען איז אוראניאום, און זיינער אנ'אטאם בעשטעהט פון 92 עלעקטראנען.

די מערקווירדיגע אייגענשאפט פון דעם אוראניאום בעשטעהט אין דעם, וואס ער שטראהלט זיך שטענדיג אויס, און די אויסשטראהלונג בעשטעהט אין דעם, וואס עלעקטראנען רייסען זיך אפ פון איהם, פליהען אוועק און מאכען שבת פאר זיך. און אזוי ווערט־האלט עס זיך עטליכע מאל ביז עס ווערט פון דעם ראדיום.

הייסט עס, אז דער „ראדיאום־בליי“ איז א מאטעריאל, וואס האט זיך ענטוויקעלט פון אוראניאום. פון לאבאראטארישע עקספערימענטען ווייס מען ווי לאנג עס דארף געדויערן, ביז אוראניאום וועט זיך פערוואנדלען פריהער אין ראדיאום און דערנאך אין בליי.

רעכענט מען אויס ווי לאנג עס האט געדויערט ביז דער גאנצער בליי האט זיך ענטוויקעלט פון אוראניאום, און דאס פיהרט אונז צו דער מאס וועגען דער עלטער פון דער ערד.

און אויפ'ן גרונט פון אט די אלע חשבונות און אויסרעכענונגען יוצא'ט עס געשאצט, אז די ערד דארף זיין אלט ארום צוויי ביליאן יאהרען.

פערמאסקירטע באנדיטען בעפאלען א וואוינונג
און רויבען צו פאר 2000 זלאטעס חפצים

(א) עהערנעכטען 12 א זייגער ביינאכט האבען עטליכע פערמאסקירטע באנדיטען געמאכט א דרייסטען אנפאל אין דער וואוינונג פון וואיטשעך וואויטשיק אין קעלי, הינטער לאדז. אין וואוינונג איז דעמאלט געווען נאר וואיטשיקס פרוי.

צוויי פערמאסקירטע באנדיטען האבען אויסגעשניטען א שויב אין פענסטער און האבען זיך אריינבעקומען אינוועניג. די באנדיטען האבען דער שלאפענדער פרוי געבונדען מיט שטריק די הענד און פיס, פערשטאפט דאס מויל, דאן האבען זיי אין די אויגען פון דער געבונדענער פרוי אויסגערויבט די שטוב, צוגענומען ביזשוטעריע, וועש און מזומן אויף א סומע פון 2000 זלאטעס.

דאן זענען די באנדיטען אנטלאפען דורכ'ן פענסטער. די שכנים האבען צוויסען געגעבען דער פאליציי וועגען רויב-אנפאל. ביז איצט האט מען די באנדיטען נישט געכאפט.

16 יאהר טורמע
האט טורסקי בעקומען פאר 4 אנפאלען

(—) אין שטאטישען געריכט האט געכטען געהאט א הויט-פראצעס דער 30-יעהריגער זיגמונט טורסקי וועל נאטאלאווסקי, וועלכער האט זיך גע... האט צו פערענטפערען פאר פיר פערברעכענס. טורסקי האט זיך גענומען פאר זיין ספעציאליטעט אנפאלען אויף שיכורים, וואס געהען און וואקלען זיך אויף די פיס אדער אויף איינזאמע פרויען.

דעם 1. מאי איז טורסקי בעפאלען דעם שיכור סאנדאוויטש און איהם צוגערויבט 35 זל.

דעם 15. מאי איז טורסקי אויף דעק פזשעיאזד און דאגאיניקאיא בעפאלען דעם שיכור אנטאני מאלטשעווסקי, איהם דערלאנגט מיט א פלאש אין קאפ און צוגערויבט 120 זל.

דעם 16. יוני איז דערזעלבער גזלן בעפאלען אדאלף ראמען איהם שוועד פערוואונדעט מיט אן אייזען אין קאפ און געוואלט בערויבען. דעמאלט האט מען איהם געכאפט. בעת דער אויספארשונג איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז טורסקי איז אן אלטער רויבער.

נעכטען איז ער געשטאנען פארן געריכט, בעשולדיגט אין 4 אנפאלען, פאר יעדען אנפאל האט ער בעקומען צו 4 יאהר טורמע. צוזאמען האט ער בעקומען אויף 16 יאהר טורמע.

ביליגער אויספלוג קיין גדיניע

דער היגער „וואגאן לי קוק" ארגאניזירט אין די טעג פון 16 ביזן 20 סעפטעמבער אן אויספלוג קיין גדיניע.

דער פרייז אין ביידע זייטען איז 13.20 זל.

דער צוג איז אינדיווידועל און קען פארקומען יעדען טאג צווישען 16 און 20 סעפטעמבער און מיט יעדען צוג.

איינשרייבונגען נעמט אן דאס רייזע-ביורא פון „וואגאן-לי-קוק" פיעטריק. 64 אין די ביורא-שעה'ן.

ביליגער אויספלוג קיין קריניץ

אויף דעם קומענדיגען שבת ארגאניזירט דער היגער „וואגאן-לי-קוק" א ביליגען אויספלוג קיין קריניק.

אפפאהר שבת 9,40 אווענד פון פאבריקס-באהן מיט א דירעקטען צוג, נומערירטע פלעצער.

דער פרייז פון 3-טע קלאס 22.80 זל. 2-טע קלאס 34.20.

מיר דערמאנען, אז נאכ'ן אפזיין אין קריניץ 10 טעג, געניסט מען פון א הנחה-פרייז ביים צוריקפאהרען מיט דער באהן 80 פראצענט.

בילעטען צו בעקומען אין ביורא פון „וואגאן-לי-קוק" פיעטריקאווער 64 טעגליך אין די ביורא-שעה'ן.

ביליגער אויספלוג קיין ווארשא

קומענדיגען זונטאג, דעם 17-טען ד. ח. ארדענט איין דער היגער „וואגאן-לי-קוק" א ביליגען אויספלוג קיין ווארשא. דער אפפאהר קומט פאר קאלישער באהן 7.28 פריה, צוריקפאהר פון ווארשא 11 אווענד. דער פרייז אין ביידע זייטען איז 10 זל.

בילעטען קען מען בעקומען אין רייזע-ביורא פון „וואגאן-לי,קוק" פיעטריקאווער 64 פון 9 פריה ביז האלב 2 מיטאג און פון 3 ביז 8 אווענד.

צאהן-ארצט
Rozin-Reichowa
צוריקגעקעהרט
זגערזשער 38
(נעגענאיבער זגערזשער 15)
נעמט אן פון 10–2 מיטאג און פון 4–7 נאכט. צו לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med.
H. NADEL
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט פאר אינערליכע קראנקהייטען
Piotrkowska 17, tel. 168-86
נעמט אן פון 6 ביז 7.

Dr.
J. HERSZFINKIEL
זשעלאזנא 8a
טעל. 111-87
צוריקגעקעהרט

צאהן-ארצט
St. Gelberg
זאוואדזקא 14, טעל. 108-33
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 10–2 און פון 4–7 אוו

ספרים, טליתים
מחזורים, סליחות,
שול-ביכער, שרייב-מאטעריאל
25 פראצ. ביליגער!
ווסכאדניא 34, פראנט-געשעפט
ווי אויך אפגאנג דורכ'ן טויער.
צו בעקומען אלע ארט ספרים און לעהרביכער, ספעציעלער אויסוואהל פון מחזורים, אויך מיט פויליש'ער איבערזעצונג ש"ס, חומשים, משניות, מדרשים, סדורים, טליתים, גארטלען, קאפלען, ציצית, מזוזות, שעהנע תפילין, צום נייעם שול-סעזאן פערקויף פון אלערליי שול-ביכער, אויך שרייב-מאטעריאל, אזוי אז דאס שול-יונגעל קען זיך אלעס איינקויפען אויף איין ארט און צו רעעלע פרייזען. פאר שול-קינדער — גרויסע הנחות, געדענקט דעם אדרעס:
ווסכאדניא 34, פראנט-געשעפט אדער דורכ'ן טויער.
פון זאפארט צו פערדינגען א האלב געוועלב אויף אתרוגים.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9 — 1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען

זיכערע הילף און א רפואה!
אהן אפעראציע, אהן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלום-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף ברוכען, פאר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף, פאר הויקערס און פיס.

פערלאזט נישט די קראנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, און עס פעלט ארויין אין דעם פיס איז דער קראנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעלע נייע היילבאנדאזשען בעזייטיגען זיכער דעם שווערסטען ברוך, אויך פאר הויקערס, ליימונגען ספעציעלע היילגארסעטן און אפאראטען פאר פערקרימטע פיס און פלאטפיס, ווי אויך קינסטליכע גומענע פיס.
עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוועגר.

איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט
Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש. פראפ. ד"ר י. מארישלער. פראפ. דר בר. קיטראנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.
דאנקזאגונג.
דעם ה' דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 דריק איך אויס מיין הארציגסטען דאנק פאר דעם וארגפעלטיג אנגעלעגטען באנדאזש אויף מיין פערעלטערטען ברוך, אויף וואס כ'בין אפערירט געווארען 2 מאל.
(—) Dr. Berghof, lekarz.

קריינע אנאנסען
1 זלאטי אנאנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

ראקאלעז

איינציגע וואוינונגען צו שטובען מיט קוכען פון זאפארט צו פערדינגען. צו ערפאהרען ביים ווירט 28 p. strz. kan. 3 פון 3–5 נאכמיטאג.

איבערצוגעבען א גוט איינגעפיהרט גאסטראנאמיש געשעפט אין צענטרום. אפערטען אונטער „K. Z." 4870

א צימער מיט א קוך, קארידאר פון זאפארט איבערצוגעבען. ציגעל-גאס 22, וו. 11, פארטער. צו טרעפען פון 2–3 און ביז 8 א זייגער פריה. 4868

א צימער אלס סובלאקאטאר יוערט געזוכט. אפערטען אונטער „זאפארט" אין אדמ. פון דער צייטונג. 4869

פריוע פאסטענס

קוואליפיצירטע דאמען = מאגאזין-ארבייטער, ווי אויך האנד-נייהערינס ווערען געברויכט ביי גזשיבאווסקי. קאנסטאנטינער 3. 4860

עס ווערט געברויכט אן אבערלאק-נייהערין מיט אן אבערלאק, ווי אויך א שיק-יונגעל. זאוואדזקא 26, וו. 14.

עס ווערט געברויכט א מאשינערין און א האנד-נייהערין צו סוועטערס ביי ערליך, אגראדאווא 20. 4863

מיידלעך צו טריקא-וועט מיט אייגענע מאשינען קענען קריגען בעשעפטיגונג. ערקינדיגען זיך אין אדמינ. פון „נייעם פאלקסבלאט". 4864

ס'ווערט געברויכט א קוואליפיצירטער שטריקער צו א 12-ער מאשין און אויך א 10-ער מאשין אויף אבנוק. צו ערפאהרען ווסכאדניא 56, ראטמאן.

ס'ווערט געברויכט א קוואליפיצירטע מאשינערין צו סוועטערס. קאמיענגא 5, רעכטע אפיצינע, 3. שטאק. 4878

קוואליפיצירטע סוועטער-ארבייטער זענען נויטיג אויף קאנסטאנטינער 6, וואוינונג 18. 4880

א שטריקער - ארבייטער קען זיך מעלדען צמענטארנא 3, וו. 11. 4879

ס'איז נויטיג א קראפט-שפולערין זאקאנטנא 9, וו. 42. 4867

ס'ווערט געברויכט א לערן-יונגעל (לאנג געקליידעט) צו סוועטערס. צו ערפאהרען פולנאצנא 7, פארטער. 4864

א קירזשנער-געזעלען מיט 5-יעהריגער פראקטיק, קען אויך צושניידען, זוכט ארבייט. אפערטען אין אדמיניסטר. אונטער „קירזשנער"

פערשידענעס

צוריקקעהרענדיג פון מיליטער, וואלט איך אנגענומען א פאסטען פאר 15 זל. א וואך. איך קען בוכהאלטעריע, קארעספאנדענץ. מאשין שרייבען, נישט אויסגעשלאסען פיזישע ארבייט. אפערטען אין אדמ. פאר „15 A." 4866

איך וויל קויפען אן איבערגעגאנגענע קירזשנער-מאשין פון פירמע „סוקצעס". אפערטען אונטער „W" 4871

א הענדשקע-מאשין 9-ער וואלטערס אין בעסטען צושטאנד צו פערקויפען. צו ערפאהרען 6-ער שטרפיען 31, ביי זייד.

ס'ווערט אנגענומען צו נייען מאשין-לעכער אין וועש, טריקא, ווי אויך אין ספארט-האמדער, ביי קליין, מלינארסקא 3.

ס'ווערט געזוכט צו קויפען א שנייד-מאשין צו שטרימפף אין גוטען צושטאנד צו ערפאהרען ביי טרויבע, קאמיענא 14.

Zaginione zostały 4 weksle in blanco po 100 zł. z podpisem Łajbusz Rozencwajg. Weksle zostają unieważnione. 4872

לעטשניצע
זגערזשער 17
נעהמט אן קראנקע אין אלע ספעציאליטעטען
פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אוונט.
וויזיט 3 זל.

צאהן-ארצט
טאנדאווסקא
גלובנא 51
(רוג קילינסקיעגא), טעל. 174-93
נעהמט אן צו לעטשניצע-פרייזען פון 9 פריה ביז 8 אוו. זונטאג פון 10–12 בייטאג.
רענטגען - פאטאגראפיעס סאליקס-בעלייכטונג. קינסטליכע ציינער.

כירורגישער קאבינעט
Dra med.
M. Kantora
איז געווארען איבערגעטראגען אויף זשעלאזנא 5
טעל. 112-22
נעהמט אן פון 1–3 און פון 6–8 אוו.
לעטשניצע-פרייזען.

ר עכער אויף דער מאשין
ווערען אנגענומען אויסצוניייען ביי
ג. נארדמאן, שרודמיעסקא

ווערקשטעל שירמס פון און שפאציר-שטעקענס
ס. פייגענבוים
לאדז, נארוטאוויטשא 19
צמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו קאנקורענץ-פרייזען.
נעהמט אן אלערליי רעפאראטורען פון שירמס און שטעקענס.

שייטלען
מיט פאריזער שרינדן און פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקל. און רעעל אויסגעפיהרט אויך אנדולאציע און מאניקור
ביי קערש,
סקווערא 15

קאמיסיאנס-לאגער
פון פערשידענע מעבלען
מעבער
נייעס און געניצטע בעקומט איהר צו די ביליגסטע פרייזען נור ביי
א. ווייצמאן
שענקעוויטשא 6.
בעמ.: איך קויף אויך פערשידענע גענוצטע מעבעל, דיוואנעס, נייה-מאשינען, שרייב-מאשינען, פעלצען א.ז.וו. 4800

אי בר אוריין הוא יאי
(מנחות נ"ג)
אין אלע רעכטע ענינים ווי: פאדאטקאווע, סאנדאווע, וואיסקאווע, פר. אקטען פון: שותפות, ליקווידאציע, דזשיערזשאווע, קויף און פערקויף א. ז. וו. אינפארמירט, רעדאגירט און ערלעדיגט לויט'ן אוסטאוו
רעכטסק.
י. ה. בוזין, לאדז,
אגראדאווא 3
טעל. 191-48
(עקזיסטירט זייט 1910)
כ'פיהר אדורך געזעצמעסיג שירום-נאריטען און מעטעלינג זיך אין בוררות; טוט'ן בעסטען ערפאלג.
פ.ב. פאר שטענדיגע קליענטען אלע ארט אינפארמאציעס (טעלעפאניש) בחנם.

כירורגישער קאבינעט
Dr. med.
J. Szreiber
געפינט זיך יעצט אויף
Narutowicza 9 tel. 122-95
אפעראציעס, אנאטרגנקעס, הילם וזשילעקעס א.ע.וו.
נעמט אן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אוו.
לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med.
E. Reicher
ספעצ. פאר מענער-שוועכע, קינדערלאזיגקייט-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג
פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
צוריקגעקעהרט.
נעמט אן פון 8–11 פריה און פון 5–8. זונטאג און פייערטאג פון 9–1.

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.